

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

Projednací zásada a poučovací povinnost soudu

Principle to hear and duty of the court to instruct

Diplomová práce

Předkládá: Jakub Langer

Vedoucí práce: JUDr. Blanka Kapitánová

Rok obhajoby: 2017

Plzeň

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Projednací zásada a poučovací povinnost soudu“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svoji práci čerpal, způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, 28.3.2017

.....

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkoval JUDr. Blance Kapitánové za cenné připomínky a rady při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat mým nejbližším za podporu během celého studia, především své přítelkyni.

OBSAH

1.	Úvod	1
2.	Civilní proces a jeho zásady.....	3
2.1.	Pojem civilní proces	4
2.2.	Právní úprava civilního procesu	9
2.3.	Právní principy	11
2.4.	Základní právní zásady	12
2.5.	Zásady civilního procesu	20
3.	Projednací zásada	25
3.1	Historický vývoj	26
3.2	Povinnost tvrzení a povinnost důkazní	29
4.	Vztah projednací zásady a koncentrace řízení	31
4.1	Uplatnění koncentrace řízení na našem území	31
4.2	Velká novela občanského soudního řádu	33
4.3	Souhrnná novela občanského soudního řádu.....	35
5.	Poučovací povinnost	37
5.1	Vznik poučovací povinnosti a její vývoj	38
6.	Uplatnění projednací zásady a poučovací povinnosti v řízením nalézacím	41
6.1	Zahájení řízení	41
6.2	Poučovací povinnost dle § 5 OSŘ a § 30 OSŘ.....	43
6.3	Poučovací povinnost dle § 43 OSŘ, vyjádření žalovaného k žalobě	44
6.4	Řízení o návrhu na vydání směnečného či šekového platebního rozkazu	46
6.5	Rozhodnutí bez nařízení jednání	47
6.6	Příprava jednání, poučovací povinnost dle § 114b OSŘ.....	48
6.7	Přípravné jednání, poučovací povinnost dle § 114c OSŘ	51
6.8	Jednání ve věci samé, poučovací povinnost dle § 15a OSŘ.....	52
6.9	Poučovací povinnost dle § 52 OSŘ a § 126 OSŘ.....	54
6.10	Poučovací povinnost dle § 40a OSŘ a 116 OSŘ.....	55

6.11	Dokazování, poučovací povinnost dle § 118a OSŘ, 118b OSŘ a 119a OSŘ	56
6.12	Poučovací povinnost dle §153b OSŘ	59
6.13	Závěrečné řeči, poučovací povinnost dle §157 OSŘ a § 169 OSŘ.....	63
6.14	Poučovací povinnost v případě zastoupení účastníka.....	66
7.	Závěr	67
	Resumé.....	69
	Zdroje	71
	Přílohy.....	75

1. ÚVOD

Otevřeně můžeme říci, že české právo se i po více než 25 letech od pádu komunismu stále nachází v přechodné fázi. Teprve v nedávné době jsme zaznamenali rekodifikaci trestního zákoníku, kterou následovala rekodifikace zákoníku občanského. Občanský soudní řád však takovou zásadní změnou prozatím neprošel, ač se o ní již delší dobu hovoří. Občanské soudní řízení je nadále upraveno občanským soudním řádem účinným od roku 1964, tj. více než 50 let, ač mnohokrát novelizovaným. Některé novely bylo nutné přijmout s ohledem na společenské změny, kterými Česká republika prošla po roce 1989, jiné vyplynuly ze soudní praxe.

Projednací zásada byla, alespoň formálně, stěžejní zásadou občanského soudního řádu od samého počátku. Její uplatnění se však plně rozvinulo až v souvislosti s nedávnými novelami občanského soudního řádu, kterými byla přenesena na účastníky větší odpovědnost za výsledek řízení. Za impuls ke změnám lze považovat vstup České republiky do Evropské unie a s tím spojenou potřebu přizpůsobení našeho civilního práva procesního standardům vyspělých demokratických evropských států. Dalším důvodem byl bezpochyby stále se zvyšující počet soudních sporů, čímž docházelo (a stále dochází) k zahlcování soudů. Posílením projednací zásady si tak zákonodárci slibovali mj. urychlení soudních procesů. Vliv projednací zásady na soudní řízení proto považují za velmi aktuální téma, jelikož nejen účastníci, ale i soudci si na podstatnou změnu svých práv a povinností stále zvykají.

Vznik nových práv a povinností účastníků přineslo úskalí v podobě neznalosti procesního práva. Účastníkem řízení nemusí být vždy právně vzdělaná osoba, popř. ne každý účastník si může dovolit právního zástupce. Proto bylo zapotřebí v rámci zachování fair procesu upravit podmínky řízení tak, aby nikomu nebyla neznalost procesního práva na škodu. Soudu v souvislosti s větším vlivem projednací zásady částečně ubyly povinnosti při zjišťování skutkového stavu věci, avšak přibyly mu povinnosti spojené s vedením řízení v podobě poučování účastníků o jejich procesních právech a povinnostech. Poučovací povinnost má v našem civilním soudním řádu dlouhou tradici. V poslední době však došlo vzhledem k výše uvedeným změnám k její rozsáhlé úpravě.

Cílem mé práce bude podat ucelený přehled o proběhnuvších změnách civilního řízení, které se týkaly projednací zásady a poučovací povinnosti. V tomto směru zanalyzuji současnou právní úpravu civilního procesu, jeho vývoj a vybraná ustanovení občanského soudního řádu podrobím výkladu ve světle soudní judikatury. Hlavním bodem mé práce pak bude uplatnění projednací zásady a poučovací povinnosti v praxi.

První, teoretická část práce bude pojednávat o civilním řízení obecně. Považuji za důležité seznámit čtenáře nejprve s civilním procesem, s jeho prvky a s jeho ukotvením v právním řádu. Dále se budu zabývat principy a zásadami civilního procesu. V samostatných kapitolách se budu věnovat projednací zásadě a vztahu projednací zásady a koncentrace řízení, jejíž přijetí velmi výrazně ovlivnilo civilní proces. Následně čtenáře seznámím s poučovací povinností a její historií. V teoretické části práce použiji především metodu popisnou a výkladovou.

Druhá, praktická část diplomové práce pak bude obsažena v poslední kapitole, která je věnována otázce uplatnění projednací zásady a poučovací povinnosti ve sporném řízení probíhajícím před soudem I. stupně. Zde užiji hlavně analytickou metodu a metodu kazuistickou.

2. CIVILNÍ PROCES A JEHO ZÁSADY

Civilní proces se vyvinul z původního jednotného soudního řízení, kterým byl řešen spor o právo a které zahrnovalo jak civilní soudnictví, tak soudnictví trestní i správní. Po oddělení těchto právních odvětví se civilní řízení začalo zaobírat pouze určitým okruhem právních vztahů, a to vztahů soukromoprávní povahy. Tímto se civilní proces stal samostatným odvětvím procesního práva.¹

V souvislosti s komplexní rekodifikací soukromého práva, především s účinností nového občanského zákoníku, vyvstala potřeba upravit taktéž pravidla civilního řízení. Výsledkem byl vznik zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen jako „ZŘS“), jímž došlo s účinností od 1.1.2014 k oddělení tzv. nesporných řízení od řízení sporného. Důvodem přijetí ZŘS nebyla jen zmíněná rekodifikace, ale taktéž rozdílnost těchto řízení. Řízení nesporná jsou natolik specifická řízení, že je nelze jednoznačně definovat, na rozdíl od řízení sporného. Můžeme však rozsah nesporných řízení určit negativně, kdy nesporná jsou ta řízení, která nelze považovat za řízení sporné. V souvislosti s tímto rozdělením se vytvořilo několik teorií. Jedna z nich např. zastává názor, dle něhož rozdíl spočívá v charakteru rozhodnutí, kdy řízení sporné je ukončeno vydáním deklaratorního rozhodnutí a naopak řízení nesporná vydáním rozhodnutí konstitutivního. Tato teorie však neplatí bezvýjimečně, neboť v řízení sporném lze rozhodnout konstitutivním rozhodnutím (např. rozhodnutí o rozdělení spoluvlastnictví) a v řízení nesporném deklaratorním (např. řízení o úschovách). Další teorie hledá rozdíly v právním vztahu, kdy ve sporném řízení vzniká dvoustranný právní vztah (žalobce x žalovaný) a naopak v nesporných řízeních tento vztah vzniknout nemůže. Rozdíl lze spatřovat taktéž z hlediska represe a prevence. Represivní funkci plní sporné řízení, kdežto nesporná řízení mají funkci preventivní, tj. výsledek řízení působí pro futuro. Teorií tedy existuje hned několik, přičemž další rozlišují řízení např. dle procesního hlediska. Pro moji práci je však nejzajímavější rozdělení z hlediska uplatnění zásad civilního řízení,

¹ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 33 s.

kdy řízení sporné je ovládáno projednací a dispoziční zásadou, řízení nesporná zásadou oficiality a vyšetřovací.²

Do doby před účinností ZŘS byl jednotným právním předpisem pro civilní řízení zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen jako „OSŘ“), který po vynětí nesporných řízení představuje právní předpis pro řízení sporné. Pro ZŘS však působí subsidiárně jako *lex generalis*, čili částečně zasahuje i do řízení nesporných. Sporné a nesporné řízení představuje v rámci civilního procesu řízení nalézací, přičemž dále existuje řízení vykonávací či exekuční, insolvenční, rozhodčí či řízení podle části páté OSŘ.³

2.1. Pojem civilní proces

Civilní proces lze chápat jako „*soubor právních vztahů vznikajících v důsledku postupu (procesních úkonů) soudu a dalších procesních subjektů při poskytování ochrany soukromoprávním a některým jiným vztahům.*“ Z této definice vyplývají tři základní pojmové znaky civilního procesu. Jsou jimi procesní subjekty, procesní úkony a procesní vztahy.⁴

Procesní subjekty

Procesními subjekty jsou nositelé procesních práv a povinností, kteří svým chováním mohou řízení ovlivnit. Lze je rozdělit na základní procesní subjekty a zvláštní procesní subjekty.

Základní procesní subjekty představují soud, popř. v rámci rozhodčího řízení rozhodce, a účastníci řízení. Tyto subjekty vystupují v civilním řízení

² WIPPLINGEROVÁ, M., ZAHRADNÍKOVÁ, R., SPURNÁ, K. *Zvláštní soudní řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 9 – 12 s.

³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 40 s.

⁴ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 34 s.

vždy,⁵ jelikož bez soudu (rozhodce) by nebylo možné řízení řádně vést a vydat závazné rozhodnutí a bez účastníků řízení by soud neměl o čem rozhodovat.

Dle čl. 90 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen jako „Ústava“) jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům, přičemž v soudním řízení mají vůči účastníkům, resp. vůči všem ostatním subjektům řízení, nadřazené postavení. „*Jako takový je soud nadán autoritou – prostředky státního donucení, je vybaven odpovídajícími procesními právy a procesními povinnostmi.*“⁶ To mu umožňuje autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech účastníků, kteří oproti tomu od soudu očekávají řádné vedení řízení a spravedlivé rozhodnutí. V civilním řízení jedná jménem soudu samosoudce nebo senát, přičemž soudci musí být při výkonu své funkce nejen nezávislí a nestranní, jak říká čl. 82 Ústavy, ale v konkrétním řízení taktéž nepodjatí. Podjatost soudce je důvodem pro jeho vyloučení z projednání i rozhodnutí věci, případně může být důvodem pro podání opravného prostředku.

Jak již bylo řečeno, dalším základním procesním subjektem je účastník. Občanský soudní řád zná tři definice účastníků řízení, když rozlišuje, zda se jedná o řízení sporné nebo nesporné. „*Rozhodující pro určení, kdo je účastníkem řízení, je zásadně to, kdo vlastním jménem podá návrh k soudu (žalobce či navrhovatel) a dále ten, vůči komu je nárok uvedený v návrhu či žalobě směřován (žalovaný či odpůrce).*“⁷ První definice takto označuje účastníky řízení sporného, viz ust. § 90 OSŘ. Při určování účastenství nehraje roli aktivní ani pasivní legitimace, která je zkoumána až v rámci samotného řízení, přičemž její nedostatek vede k zamítnutí nároku. Tomu žalobce může předejít podáním návrhu na přistoupení nebo návrhu na záměnu účastníka. Ač se jedná o ten či onen návrh, je třeba schválení od soudu. V případě přistoupení osoby na pozici žalobce je taktéž třeba souhlasu této osoby, naopak přistoupení osoby na stranu žalovanou je možné bez jejího souhlasu.

⁵ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 41 s.

⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 62 s.

⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 89 s.

Kdo by také souhlasil s tím, že vstoupí na stranu žalovanou. V případě záměny účastníků je krom přivolení soudu potřeba získat souhlas všech ostatních účastníků a souhlas vstupující osoby do řízení, pokud se má stát novým žalobcem. Souhlas nového žalovaného opět není potřeba. V případě záměny účastníka dochází k „restartu“ řízení, jelikož nový účastník nemůže být vázán úkony svého předchůdce. Občanský soudní řád zná dále tzv. sukcesi neboli změnu účastníka. K té dochází v případě přechodu práv či povinností během řízení na jinou osobu, a to buď na základě ztráty způsobilosti být účastníkem řízení (= univerzální sukcese; např. v případě úmrtí účastníka nastupuje na jeho místo právní nástupce - dědic) nebo na základě postoupení práva nebo povinnosti na jinou osobu (=singulární sukcese; např. prodej pohledávky, která je předmětem řízení). Změna účastníka musí být nepochybně prokázána a o jejím schválení rozhoduje soud usnesením. Nový účastník v případě změny vstupuje do řízení za stavu, v jakém se právě nachází.⁸

Druhá a třetí definice účastníků řízení se vztahuje k řízením nesporným a je tedy upravena v ZŘS, konkrétně v ust. § 6. Vzhledem ke konkrétnosti nesporných řízení není možné označit účastníky jednoznačně jako v řízení sporném. Dle druhé definice je účastníkem řízení navrhovatel a ten, o jehož právech nebo povinnostech má být jednáno. Třetí definice pak hovoří o navrhovateli a účastníkovi, který je za účastníka označen zákonem. Jelikož nesporná řízení mohou být zahajována i bez návrhu, nemusí v řízení navrhovatel vystupovat.⁹

Účastníkem řízení může být pouze fyzická nebo právnická osoba (příčemž stát je pro účely řízení považován za právnickou osobu, kterou zastupují organizační složky státu), která splňuje potřebné předpoklady, a to procesní subjektivitu a procesní způsobilost.

Procesní subjektivita se pojí s právní osobností neboli způsobilostí osoby mít práva a povinnosti. Ta vzniká u fyzické osoby na základě právní události -

⁸ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 145-147 s.

⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 262 s.

narozením, resp. v určitých případech již před narozením (např. práva nascitura v dědickém řízení - dle ust. § 25 občanského zákoníku se na počaté dítě hledí jako na již narozené, vyhovuje-li to jeho zájmům). Zákon může dále požadovat pro některé případy splnění další podmínky, např. určitého věku, občanství, avšak tyto podmínky nesmějí mít diskriminační charakter. Procesní subjektivita fyzické osoby zaniká smrtí. Stejně jako u narození i zde existují výjimky, při kterých právo přiznává některé aspekty právní subjektivity osobě i po smrti, např. v podobě ochrany autorského práva.

Procesní způsobilost představuje schopnost osoby brát na sebe svým chováním práva a zavazovat se k povinnostem = svéprávnost. Plné svéprávnosti dosahuje osoba v osmnácti letech. U mladistvých je procesní způsobilost posuzována s ohledem na jejich rozumovou a volní vyspělost. Na rozdíl od právní osobnosti, kterou nelze omezit ani se jí vzdát, svéprávnost omezit lze, a to soudním rozhodnutím. V případě takového omezení svéprávnosti je potřeba, aby daná osoba byla v rozsahu omezení právně zastoupena zákonným zástupcem či opatrovníkem.¹⁰

Právnícká osoba získá procesní subjektivitu i procesní způsobilost vznikem (zpravidla zapsáním do veřejného rejstříku), čili na základě právního jednání, popř. ze zákona, a zaniká společně se zánikem právnícké osoby, tzn. výmazem z rejstříku, popř. koncem účinnosti zákona. Za právníckou osobu jedná v civilním řízení vždy fyzická osoba – statutární orgán, pověřená osoba, prokurista, aj.

Zvláštním procesním subjektům právní normy přiznávají právo činit procesní úkony jen v určitých druzích civilního procesu. Typickým zvláštním procesním subjektem je státní zástupce, jehož pravomoc vstoupit do řízení je zakotvena v ust. § 35 a násl. OSŘ, přičemž rozlišujeme tři typy oprávnění. Státní zástupce může v prvním případě vstoupit do již zahájeného řízení, umožňuje-li mu to výslovně zákon, a činit úkony jako účastník řízení, vyjma těch, které jsou přiznány pouze účastníkovi řízení, jako např. dispozice s žalobním návrhem,

¹⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 89-94 s.

uzavření smíru apod. Zpravidla státní zástupce vstupuje spíše do řízení nesporných. Důvodem pro vstup do řízení bývá potřeba ochrany veřejného zájmu. Není však vyloučena možnost vstupu státního zástupce i do řízení sporného, je-li k tomu dán zmíněný důvod. Dále státní zástupce může v zákonem stanovených případech podat návrh na zahájení soudního řízení, přičemž jako navrhovatel již nabývá postavení plnohodnotného účastníka řízení. V tomto případě se však jedná o řízení nesporná a státní zástupce zde může činit i úkony účastníka jako je zpětvzetí návrhu, uzavření smíru, atd. Posledním případem vstupu státního zástupce do civilního soudního řízení je podání civilní žaloby. Hovoříme tedy o řízení sporném. Jedná se o méně častou variantu, kdy státní zástupce je např. oprávněn k podání žaloby o neplatnost smlouvy o převodu vlastnictví, jestliže smlouvou došlo k porušení ustanovení omezující volnost účastníků. Obdobně jako státní zástupce může do civilního řízení zasáhnout stát, a to prostřednictvím své organizační složky Úřadu pro zastupování ve věcech majetkových (dále jen jako „Úřad“). Oprávnění Úřadu je stanoveno v ust. § 35a OSŘ, kdy Úřad může taktéž vstoupit v zákonem stanovených případech do řízení, podat návrh na zahájení řízení a taktéž podat civilní žalobu. V posledním případě však Úřad nezastupuje stát, ale vystupuje vlastním jménem. Za zmínku stojí ještě možná přítomnost insolvenčního správce, který je dle insolvenčního zákona taktéž procesním subjektem civilního řízení.¹¹

Procesní úkony

Výše uvedené subjekty řízení ovlivňují průběh řízení svým chováním neboli procesními úkony. Ty prolínají celý průběh řízení, ať hovoříme o řízení sporném či nesporném. V řízení sporném je prvním procesním úkonem účastníka řízení podání žaloby či návrhu, na základě čehož je řízení zahájeno. Dále se jedná např. o vyjádření ve věci samé, podání odvolání, či dovolání. Klasickým procesním úkonem soudu je vydání meritorního rozhodnutí. V řízení sporném se zpravidla jedná o vydání deklaratorního rozhodnutí, čili takového, které potvrzuje nějaký hmotněprávní vztah. Výsledkem nesporného řízení bývá rozhodnutí

¹¹ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUŠÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 42-45 s.

konstitutivní povahy, čímž dochází ke vzniku, změně nebo zániku hmotněprávního vztahu.¹² Dalšími procesními úkony soudu jsou např. nařízení jednání, postoupení věci pro nepřislušnost či uložení pořádkové pokuty.

Procesní vztahy

Procesní vztahy jsou ty vztahy, které v řízení vznikají jako důsledek procesních úkonů. Výše bylo uvedeno, že procesní úkony mohou činit pouze subjekty řízení, čili procesní vztahy vznikají právě mezi nimi. Civilní právo rozlišuje tzv. komplexní procesní vztah a jednotlivé procesní vztahy. Komplexní procesní vztah vzniká zahájením řízení mezi všemi stranami, vzniká tedy trojstranný vztah žalobce – soud – žalovaný (v řízení sporném). Tento vztah představuje řízení jako celek. Jednotlivé procesní vztahy následně vznikají v průběhu řízení mezi jednotlivými stranami navzájem, tedy mezi žalobcem a soudem, soudem a žalovaným a žalobcem a žalovaným. K zániku jednotlivých procesních vztahů dochází v průběhu řízení, kdežto k zániku komplexního procesního vztahu až vydáním meritorního rozhodnutí. Vydáním rozhodnutí dochází ke vzniku dalších jednotlivých procesních vztahů, které se projevují přes to, že řízení bylo skončeno. Jedná se např. o splatnost přiznaného nároku, o možnost účastníka podat opravný prostředek či o povinnost soudu vyznačit právní moc na rozhodnutí. Procesní vztahy vznikají vedle vztahů hmotněprávních, avšak mají před nimi přednost. Na rozdíl od hmotněprávních vztahů totiž nevznikají dobrovolně, ale ze zákona, čili jsou závazné a vynutitelné.¹³

2.2. Právní úprava civilního procesu

„Civilní proces je právem upravený postup procesních subjektů směřující k základnímu účelu, jímž je poskytnutí soudní ochrany konkrétním účastníkům

¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 39 s.

¹³ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 34-35 s.

řízení.“¹⁴ České právo je v zásadě právem psaným, kodifikovaným, rozeznávajícím právní předpisy dle tzv. právní síly. Soudní ochrana je účastníkům řízení zaručena již v „základním“ zákoně č. 1/1993 Sb., tj. v Ústavě, resp. v Listině základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“), která je dle čl. 3 Ústavy součástí ústavního pořádku ČR. Důležitou je z hlediska civilního procesu hlava čtvrtá Ústavy a hlava pátá Listiny.

Hlava čtvrtá Ústavy zakotvuje soudní moc, která je dle čl. 81 vykonávána jménem republiky nezávislými soudy. Dále hovoří např. o nezávislosti a nestrannosti soudců, určuje soustavu soudů a dokonce stanovuje i některé zásady soudního řízení, když v čl. 96 odst. 1 zakotvuje zásadu rovnosti účastníků před soudem a v odst. 2 zásadu ústnosti a veřejnosti jednání.

Hlava pátá Listiny vnáší do českého právního řádu tzv. „právo na spravedlivý proces“. Dle článku 36 Listiny se může každý domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu, popř. u jiného orgánu. Článek 36 tak zaručuje každému možnost ochrany hmotného práva za použití práva procesního, jehož normy jsou dále stanoveny zákonem. Ústava společně s Listinou zabezpečují základní práva a svobody jedinců a představují tak pomyslný základní kámen při budování zákonných norem. Současně udávají právní principy, na kterých je následně postaven celý právní řád, norem civilněprocesních nevyjímaje.

Na zákonné úrovni jsou právní normy civilního procesu upraveny zejména v již zmíněném občanském soudním řádu, který představuje *lex generalis*.

Vedle OSŘ zde působí řada dalších zákonů, např. již zmíněný zákon o zvláštních řízeních soudních, zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti či zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, přičemž vůči těmto zákonům působí OSŘ subsidiárně. Civilní proces je dále upraven i řadou podzákonných právních předpisů jako jsou vyhlášky¹⁵ či nařízení¹⁶. Zapomenout

¹⁴ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 16 s.

¹⁵ např. vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

¹⁶ např. nařízení vlády č. 87/2015 Sb., kterým se stanoví orgán opatřující doložkou vykonatelnosti rozhodnutí orgánů Evropských společenství.

nesmíme ani na právní předpisy Evropské unie, které jsou od vstupu ČR do EU taktéž prameny civilního práva procesního¹⁷.

Nemalou roli hrají v civilním právu procesním soudní rozhodnutí, tj. precedenty, i když v českém právním řádu nejsou považovány za pramen práva. Jejich úkolem je mj. vyplňovat „mezery v právu“. Ač nejsou formálně považovány za pramen práva, tak představují jednak podklad pro zákonodárce při změnách právního řádu a jednak sjednocují judikaturu soudů, čím dochází k zajištění předvídatelnosti rozhodnutí, jak vyžaduje § 13 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Dle tohoto ustanovení může každý důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný dříve rozhodnutý případ, shodující-li se v podstatných znacích.¹⁸

2.3. Právní principy

Z výše uvedeného vyplývá, že český právní systém je tvořen v zásadě právem psaným, když spadá pod tzv. kontinentální typ právní kultury. Přesto je i české právo protkáno prvky práva nepsaného, a to v podobě právních principů a právních zásad. Někteří autoři považují právní principy a právní zásady za synonyma, jiní je odlišují, přičemž princip dle nich představuje pojem obecnější, vztahující se k právu jako celku. Zásadou pak chápou pravidlo vztahující se na určité odvětví práva, v našem případě by se jednalo o právo civilní procesní.¹⁹

Právní princip nelze směřovat s pojmem právní obyčej, který, ač také patří mezi nepsané představitele práva, je oproti právnímu principu méně obecný. *„Právní princip je právní pravidlo (vyjádřitelné kondicionální větou) tvořící základ právního institutu, zákona, právního nebo právních odvětví či právního řádu jako celku, mající pro tu část práva mimořádný stupeň důležitosti*

¹⁷ např. nařízení Rady Evropského společenství č. 44/2001, o příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech známé jako Brusel I.

¹⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 28 – 29 s.

¹⁹ HAMUEÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 14 s.

a vyznačující se vysokým stupněm obecnosti a obvykle vyjadřující vyšší hodnoty právního řádu.²⁰ I v českém právu platí a je užívána řada právních principů, které nejsou výslovně uvedeny v právních předpisech. „Příkladem je právní princip, dle něhož neznalost práva neomlouvá, nebo princip nepřípustnosti retroaktivity, a to nejenom pro odvětví práva trestního. Jiným příkladem jsou výkladová pravidla a *contrario*, a *minore ad maius*, a *maiore ad minus*, *reductio ad absurdum* apod. Dalším, a to moderním ústavním nepsaným pravidlem, je řešení kolize základních práv a svobod principem *proporcionality*. Mezi tyto obecně uznávané právní principy bez jakékoli pochybnosti patří v oblasti práva ústavního pravidla počítání času.²¹ Za nejzákladnější princip pak považuji princip spravedlnosti, který musí být zachován v každém procesu. Jak judikoval Ústavní soud v nálezu ze dne 1.11.2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16, při interpretaci a aplikaci právních norem je třeba vždy postupovat s maximální mírou racionality, tzn. co možná nejspravedlivěji.²²

Právní principy jsou důležité hned v několika směrech. Za prvé představují vodítko při tvorbě právních předpisů, které by krom souladu s právními předpisy vyšší právní síly měly být taktéž v souladu s právními principy. Za druhé právní principy pomáhají při interpretaci práva, když obsah právní normy je třeba vykládat vždy v souladu s právními principy, a v neposlední řadě se o ně mohou soudy opřít v případě mlčení zákona či nejasného znění právní normy.

2.4. Základní právní zásady

České právo je tedy právem psaným, které je podloženo prvky nepsaného práva v podobě právních principů a zásad. K jejich poznání slouží dva rozdílné přístupy, a to pozitivistický přístup a přirozenoprávní přístup. Prvně jmenovaný přístup předpokládá zakotvení zásady v právním řádu, kdežto druhý,

²⁰ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 17 s.

²¹ viz nálezu Ústavního soudu ze dne 17.12.1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97

²² viz článek *Nález ÚS: Zastavení exekuce z jiných důvodů dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, např. pro zjevnou nespravedlnost*. Dostupný online: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nalez-us-zastaveni-exekuce-z-jinych-duvodu-dle-268-odst-1-pism-h-osr-napr-pro-zjevnou-nespravedlnost-104716.html>, cit. dne: 10.2.2017.

přirozenoprávní přístup, spojuje zásady s obecně uznávanými společenskými a mravními hodnotami.²³

Profesorka Winterová rozděluje zásady do tří skupin, a to zásady upravené v ústavním pořádku, zásady upravené zákonem a zásady, které nejsou právními předpisy přímo vyjádřeny.²⁴ Velmi důležitými zásadami, které ovlivňují (nejen) civilní proces, jsou tzv. zásady upravující právo na spravedlivý proces. Zásady vychází z článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla v rámci evropské integrace podepsána i Československou vládou, a to 21. února 1991 v Madridu.²⁵ Můžeme říci, že tyto zásady jsou patrné ve všech třech výše uvedených skupinách. Hovoříme především o těchto zásadách.

Zásada nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců

Článek 36 Listiny říká, že každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Nezávislost soudů jakožto státních institucí je v demokratických právních státech, k nimž se Česká republika řadí, zaručena mj. dělbou moci. Soudní moc je tak oddělena od moci zákonodárné a výkonné a je vykonávána výlučně soudy, jak uvádí čl. 81 Ústavy. Dělbou moci je zásadním předpokladem pro správné fungování demokratického státu a pro dodržování principů právního státu.

Důležitá rozhodnutí, která odmítla jakékoliv prolínání státní moci a zdůraznila potřebu nezávislosti soudů, jsou nálezy Ústavního soudu ze dne 18.06.2002, sp. zn. Pl. ÚS 7/02 a ze dne 06.10.2010, sp. zn. Pl. ÚS 39/08. Oba se zabývaly problematikou ustanovení § 68 zákona o soudech a soudcích. Dle tohoto ustanovení bylo možné *soudce dočasně přidělit v zájmu řádného výkonu soudnictví k jinému soudu, na dobu nejdéle tři let, popřípadě v zájmu využití jeho*

²³ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. První část – řízení nalézací. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2014. 59 s.

²⁴ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. První část – řízení nalézací. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2014. 59 s.

²⁵ Sdělení č. 209/1992 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

*zkušeností na dobu nejdéle 1 roku k ministerstvu nebo Justiční akademii.*²⁶

V rámci prvně uvedeného nálezu Ústavní soud rozhodl, že se dnem 01.07.2003 zrušuje výše uvedené ustanovení, a to co se týče slov „*ministerstvu nebo*“. Ústavní soud shledal rozpor tohoto ustanovení s článkem 82 odst. 3 Ústavy, který zakazuje slučitelnost funkce soudce s jakoukoliv funkcí ve veřejné správě. Ve svém odůvodnění pak uvedl, že „*členství v poradních orgánech ministerstva, vlády i obou komor Parlamentu pak jistě zahrnuje i relevantní plnění úkolů těchto odlišných složek státní moci a působení soudců v uvedených orgánech je tak v rozporu s principem dělby moci, nehledě k tomu, že osobní a mimosoudní vazby, k nimž při takové činnosti dochází, nevyhnutelně zvyšují pravděpodobnost možného střetu zájmů a činí tak nestrannost v podobě nepodjatosti soudců zpochybnitelnou*“. Ač Ústavní soud rozhodl o zrušení části uvedeného ustanovení, k faktickému zrušení nedošlo. Zákonomárci využili poskytnutou legisvakanční lhůtu k přijetí pozměňovacího zákona č. 192/2003 Sb., ze dne 10.06.2003, kterým do § 68 vložili nazpět slova „*ministerstvu nebo*“, čímž dali uvedenému paragrafu původní podobu a nálezu Ústavního soudu se stal zcela bezpředmětným. Pro mě nepochopitelný tah, kterým jakoby chtěli dát Ústavnímu soudu najevo nadřazenost zákonodárné, politické moci, nad mocí soudní. Na základě dalšího podnětu se nicméně Ústavní soud témuž ustanovení věnoval znovu ve druhém zmíněném nálezu ze dne 06.10.2010, ve kterém zopakoval svůj neměnný názor na věc a slova „*ministerstvu nebo*“ podruhé, tentokrát definitivně s účinností ke dni 14.10.2010, zrušil. Nicméně více jak 7 let bylo v našem právním řádu účinné ustanovení, které Ústavní soud shledal v rozporu s ústavním pořádkem ČR.

Můžeme říci, že nezávislost a nestrannost soudce je zajištěna na jedné straně morálními vlastnostmi soudce a na druhé straně zákonným vynucením. Již v předpokladech pro funkci soudce je mj. uvedeno, že soudcem se může stát osoba s morálními vlastnostmi zaručujícími řádný výkon soudcovské funkce. Aby soudce mohl být do funkce jmenován, musí složit slib, v němž se zavazuje plnit svou roli nezávisle, nestranně a spravedlivě. Zákon o soudech a soudcích

²⁶ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění účinném do 13.10.2010.

požaduje po soudci, aby udržoval důstojnost své funkce i v rámci občanského života a aby se zdržel všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v soudnictví.

Podporu v zákoně má nezávislost a nestrannost soudců v článku 82 odst. 1 Ústavy, dle něhož je soudce nezávislý a je zakázáno jakékoliv ohrožování nestrannosti soudce. Aby se nejednalo o pouhé konstatování, byl do trestního řádu zanesen trestný čin *zasahování do nezávislosti soudu*, za něž pachateli hrozí trest odnětí svobody na 6 měsíců až 12 let. Nestrannost soudce dále zajišťuje § 14 OSŘ, na jehož základě nesmí věc projednat ani rozhodnout soudce, u něhož lze pochybovat o jeho nepodjatosti. Případnou podjatost může vznést sám soudce, popř. kterýkoliv účastník řízení.

K nezávislosti a nestrannosti soudce přispívá taktéž jejich neodvolatelnost, nepřeložitelnost, zákaz jakékoliv další výdělečné činnosti (až na výjimky), činnosti v jiných veřejných funkcích či záruka jejich apolitičnosti.

Zásada zákonného soudu a zákonného soudce

Ze zásady zákonného soudu a zákonného soudce vychází čl. 38 Listiny, dle něhož nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu i soudce stanoví zákon. Zákonná úprava tak stanoví, který soud bude daný spor rozhodovat, neboli který soud bude ve věci věcně, místně i funkčně příslušný. Příslušnost soudu není možné řešit ad hoc, proto je pro účely civilního řízení upravena v OSŘ a ZŘS. Současně zásada zajišťuje, který soudce působící u zmíněného příslušného soudu bude věc rozhodovat. Výběr soudce zajišťuje rozvrh práce, který stanovuje předseda soudu na kalendářní rok a který je veřejně přístupný. V neposlední řadě je potřeba k zajištění této zásady správná obsazenost soudu, tzn. složení, v jakém soud bude rozhodovat. V civilním řízení rozhodují v I. stupni zpravidla samosoudci, v odvolací instanci pak senát.²⁷ „*Ústavní imperativ, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro každého účastníka řízení stejně cennou záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou*

²⁷ WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde, 2011. 65 s.

*povolávány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel) tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy a aby byl vyloučen libovolný a účelový výběr soudů a soudců ad hoc.*²⁸

Zásada rovnosti a kontradiktornosti

Zásada rovnosti vyžaduje od soudu stejný přístup ke všem účastníkům řízení. Na soudce tak dopadá povinnost zajistit, aby všichni účastníci měli v řízení stejné podmínky při uplatňování jejich procesních práv a povinností. Zajistit tedy, aby nikdo z nich nebyl zvýhodňován nebo naopak znevýhodňován či diskriminován. Zásada rovnosti by se měla mj. projevit při plnění poučovací povinnosti, kdy soud by měl účastníky bez rozdílu poučovat o jejich právech a povinnostech. Rovnost účastníků řízení zajišťuje taktéž právo na právní pomoc, kdy každý účastník je oprávněn o ni soud požádat. Pokud by rovnost účastníků byla narušena podjatostí soudce, má účastník možnost žádat o jeho vyloučení z řízení. Hovoříme zde o námitce podjatosti soudce, kterou je oprávněn vznést každý účastník.²⁹

Se zásadou rovnosti úzce souvisí zásada kontradiktornosti, která představuje možnost účastníka řízení seznámit se s tvrzeními a podáními ostatních účastníků a reagovat na ně. Zásada kontradiktornosti je úzce spjata se zásadou projednací, která spočívá právě na diskusi účastníků. Pokud by soud neumožnil stranám vyjádřit se k argumentaci protistrany, zapříčinil by tím porušení ústavně garantovaného práva na spravedlivý proces.³⁰

Zásada veřejnosti

Dle ústavního pořádku ČR (čl. 38 odst. 2 Listiny, čl. 96 odst. 2 Ústavy) má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně. To ovšem není možné chápat absolutně. O zásadě veřejnosti v řízení hovoříme pouze ve fázi jednání před

²⁸ viz náleze Ústavního soudu ze dne 06.09.2016, sp. zn. II. ÚS 3383/14.

²⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 46-49 s.

³⁰ viz náleze Ústavního soudu ze dne 16.02.2016, sp. zn. III. ÚS 1139/15.

soudem, nikoliv tedy v celém řízení. Rozsudek je však zpravidla vždy vyhlášen veřejně. Zásada vychází z transparentnosti justice, z předpokladu, že soudy rozhodují nezávisle a nestranně a není proto důvod odmítat účast veřejnosti na jednání. V zákonných případech však soudce může veřejnost z jednání vyloučit. Jedná se např. o případ, kdy je třeba uchovat obchodní tajemství. Zásada veřejnosti se svým způsobem dostává do konfliktu s právem na ochranu soukromí a osobních údajů účastníků, avšak její dodržování má v demokratickém státě stále převažující význam, jelikož představuje jednu z kontrol soudní moci.

Zásada hospodárnosti

Každý účastník má dle čl. 38 odst. 2 Listiny právo, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů a nákladů. Současně je však potřeba zajistit účastníkům dostatečnou soudní ochranu. Soud by měl v civilním řízení dle ust. § 153 OSŘ rozhodovat na základě zjištěného skutkového stavu, aby rozhodnutí bylo spravedlivé. Je tedy otázkou, zda lze věc rozhodnout současně spravedlivě a rychle, tj. hospodárně. Zásada rychlosti řízení nabývá na významu především ve spojení se zásadou projednací, kdy soud zjišťuje skutkový stav od účastníků. Soud tak nemusí, resp. nesmí, vyvíjet vyšetřovací činnost ke zjištění skutkového stavu, což vede zcela jistě k časovým i finančním úsporám. Na účastníky je současně kladena větší odpovědnost za výsledek řízení. Zásada projednací však dává účastníkům možnost svou nečinností řízení protahovat, čímž je zásada hospodárnosti narušena. Z tohoto důvodu je třeba v souvislosti se zásadou projednací zmínit ještě zásadu koncentrace řízení (viz samostatná kapitola), která nutí účastníky jednat včas pod hrozbou prohry sporu. Výsledkem nečinnosti účastníka tak může být vydání kontumačního rozsudku.

Otázkou proporcionality mezi zjištěním skutkového stavu věci a hospodárností a rychlostí řízení se zabýval Ústavní soud nálezem ze dne 15.10.2003, sp. zn. IV. ÚS 193/03. Ústavní soud se zde zabýval stížností na délku soudního řízení vedeného Okresním soudem v Teplicích dlouhých 17 let, aniž by soud vydal meritorní rozhodnutí. Zcela logicky zde Ústavní soud dospěl k závěru, že takové vedení řízení odporuje právu na spravedlivý proces, resp. právu na projednání věci bez zbytečných průtahů. „Z dosavadní judikatury Ústavního soudu, konformní s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, vyplývá, že

při posuzování "přiměřenosti doby řízení" je třeba vycházet z okolností konkrétního případu, zejména složitosti dané záležitosti, chování účastníků řízení, zejména pak stěžovatele.“ Nelze proto a priori určit, jaká doba vedené řízení je přijatelná a jaká již nikoliv.

Zásada ústnosti a přímosti

Ústní zásada se stejně jako zásada veřejnosti týká pouze jednání u soudu. Neprovází tedy celé řízení a v některých případech se v řízení dokonce neuplatní vůbec. Jedná se o případy, kdy soud rozhoduje ve zkrácených řízeních, např. vydáním elektronického platebního rozkazu, nebo v případě, kdy účastníci shodně souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání.³¹ Soud v takovém případě vychází pouze z toho, co jest ve spisu založeno. Rozhodnutí bez jednání, čili bez použití zásady ústnosti, musí mít oporu v zákoně, jinak by tento nedostatek představoval porušení práva na spravedlivý proces. V případě jednání před soudem je však potřeba tuto zásadu dodržovat. Není porušením zásady, pokud účastník místo ústního projevu pouze odkáže na písemné podání. Smyslem zásady ústnosti je možnost účastníků efektivněji reagovat na podněty v řízení, tj. např. na vyjádření protistrany, na dotaz soudu, či sdělit soudu svůj postoj k věci. Naplňuje tak právo účastníka být slyšen před soudem. Ústní vedení řízení by mělo být pro účastníky přehlednější než písemné a ve spojení s poučovací povinností soudu by mělo účastníkům pomoci lépe se v řízení orientovat.

S ústním vedením pak souvisí zásada přímosti. *„Smyslem a účelem zásady přímosti je objektivita a nezávislost soudního rozhodování, jakož i zabezpečení práva účastníků řízení vyjádřit se k prováděným důkazům.“*³² Soud tak jedná s účastníky přímo, ať už ústně během jednání či písemně ve zbytku řízení. Podkladem pro rozhodnutí je pak to, co vyšlo během řízení přímo najevo. Proti této zásadě není, je-li účastník v řízení zastoupen zmocněncem či advokátem. Soud však může vyzvat účastníka k přímé účasti u jednání, potřebuje-li ho například vyslechnout. Zásada ústnosti a přímosti nepatří přímo do skupiny zásad

³¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 44 - 45 s.

³² viz nálezn Ústavního soudu ze dne 17.02.2015, sp. zn. II. ÚS 1180/14.

zajišťující právo na spravedlivý proces, ale i tak se jedná o ústavně garantované zásady zajišťující demokratické vedení řízení.³³

Zásada předvídatelnosti

Poslední z obecných zásad, které se budu věnovat, je zásada předvídatelnosti. Již ust. § 6 OSŘ říká, že soud postupuje v řízení předvídatelně a v součinnosti s účastníky řízení, čili ctí zásadu projednací. Soud by měl tedy postupovat tak, aby jeho kroky nebyly pro účastníky zcela nečekané. Účastníkům řízení by z postupu soudu mělo být zřejmé, které otázky jsou pro spor podstatné a které nikoliv. Tato zásada úzce souvisí i s poučovací povinností. Jestliže soud hodlá vycházet z jiné právní úpravy či z jiných skutkových zjištění, než mohou účastníci předvídat, musí o svém záměru účastníky dle ust. § 118a OSŘ poučit. Pokud by tak neučinil, jednalo by se o postup v rozporu s právem účastníků na spravedlivý proces.³⁴

Předvídatelné by mělo být taktéž rozhodování soudu o nákladech řízení. Dle ust. § 142 OSŘ soud rozhoduje o nákladech řízení na základě úspěchu/neúspěchu účastníka. Účastník by tedy měl mít možnost z očekávaného výsledku řízení dovodit, jak bude soud o nákladech řízení rozhodovat. Občanský soudní řád však obsahuje ustanovení, dle něhož může soud z důvodů hodných zvláštního zřetele úspěšnému účastníkovi zcela nebo zčásti náhradu nákladů nepřiznat. Jedná se o ust. § 150. Ústavní soud se již několikrát zabýval problematikou tohoto ustanovení, přičemž vždy dospěl k závěru, že jestliže obecné soudy přistoupí k aplikaci tohoto ustanovení, musí si počínat obezřetně a užití § 150 náležitě odůvodnit, aby se nejednalo o nahodilý, libovolný postup. Aplikací ustanovení § 150 OSŘ soud využívá svého moderačního práva. Ovšem

³³ WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde, 2011. 70 s.

³⁴ viz např. nález Ústavního soudu ze dne 12.4.2016, sp. zn. I. ÚS 2315/15, nález Ústavního soudu ze dne 1.8.2016, sp. zn. II. ÚS 46/16, či nález Ústavního soudu ze dne 2.9.2010, sp. zn. II. ÚS 1617/10.

jestliže zvažuje tento postup, je povinen účastníky na svůj záměr předem upozornit a dát jim možnost se k tomuto postupu vyjádřit.³⁵

2.5. Zásady civilního procesu

Výše uvedené obecné zásady ovlivňují veškeré soudní procesy, čili zasahují kromě civilního řízení taktéž do řízení trestního či správního. Civilní řízení je však založeno na dalších zásadách, které mají obecně řečeno procedurální povahu. Tyto zásady představují dvojice opačného významu, přičemž volba konkrétní zásady se vždy odvíjí od povahy věci, o níž se v řízení rozhoduje.³⁶

Zásada projednací a zásada vyšetřovací

Jednou ze zásad civilního procesu je zásada projednací, která je předmětem mé diplomové práce. Z tohoto důvodu se jí budu věnovat v samostatné kapitole. Prozatím jen zmíním, že při uplatnění projednací zásady soud zjišťuje skutkový stav převážně na základě toho, co mu v řízení předloží účastníci řízení. Účastníkům tak vzniká povinnost tvrzení a povinnost důkazní, kdy jsou povinni na svou obranu uvést rozhodné skutečnosti a doprovodit je důkazy, přičemž nesplnění těchto povinností má pro účastníka negativní důsledek v podobě prohry sporu.

Opozitem projednací zásady je zásada vyšetřovací neboli inkviziční, při níž neleží povinnost tvrzení a povinnost důkazní na účastnících, resp. nesplnění těchto povinností účastníků není spojeno s žádnými negativními důsledky. Účastníci řízení sice mohou mít také povinnost uvést rozhodné skutečnosti a nabídnout soudu důkazy, ovšem za objasnění skutkového stavu nese odpovědnost pouze soud. Z historického hlediska měla zásada vyšetřovací přednost. Úkolem soudu v řízení bylo vždy zjistit pravdivý skutečný stav bez ohledu na to, co tvrdili účastníci. Zcela logicky tak nebylo možné rozhodnout spor

³⁵ viz náleží Ústavního soudu ze dne 21.5.2008, sp. zn. II. ÚS 814/08.

³⁶ WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde, 2011. 72 s.

rozsudkem pro uznání či rozsudkem pro zmeškání. Toto pojetí se uplatňovalo i v současném OSŘ ve znění před novelou v roce 1993. Ač byl OSŘ přijatý v roce 1963 postaven na projednací zásadě, fakticky představovalo řízení spíše inkviziční proces.³⁷

Vyšetřovací zásada najde uplatnění hlavně v řízení, kde je nezbytné zjistit skutečnou pravdu. Takové řízení představují řízení nesporná, kde je na zjištění skutkového stavu veřejný zájem, který převažuje nad soukromým zájmem účastníků. Vyšetřovací zásada se však nepojí pouze s řízením nesporným. Prvek vyšetřovací zásady najdeme i v řízení sporném. Dle ust. § 120 odst. 2 může soud ve sporném řízení provést i jiné než účastníky navržené důkazy, ovšem jen je-li jejich provedení potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Soud tak může provést i jiné než účastníky navržené důkazy ke zjištění skutkového stavu, ale velmi omezeně, přičemž toto své jednání musí náležitě odůvodnit. Pokud by tak neučinil, mohlo by jednáním soudu dojít k porušení práva na spravedlivý proces v podobě porušení rovnosti účastníků řízení, jelikož takto provedený důkaz by mohl jedné ze stran pomoci k výhře ve sporu. Soud by tak měl toto ustanovení využívat jen ve výjimečných případech. „*Takovou výjimkou mohou být např. situace, kdy vyjde najevo potřeba provedení důkazů v souvislosti s právním posouzením věci tam, kde soud bude na skutkový základ aplikovat kogentní normu, a aby jeho rozhodnutí odpovídalo hmotnému právu, musí mít možnost zjistit též skutečnosti rozhodné dle hmotného práva.*“³⁸

Zásada dispoziční a zásada oficiality

Jak vyplývá z názvu zásady, představuje dispoziční zásada možnost účastníků disponovat se sporem, tj. ovlivňovat svým chováním zahájení, průběh i skončení řízení. Sporné řízení je zahájeno zpravidla žalobou, čili záleží na účastníkovi (žalobci), zda žalobu podá či nikoliv, přičemž podáním žaloby vymezení předmět řízení. Současně žalobce v žalobě vymezení rozsah účastníků, když pouze žalobce má právo označit žalovaného. Žalobce má dále ve sporném řízení

³⁷ WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde, 2011. 73 s.

³⁸ viz náleží Ústavního soudu ze dne 28.3.2007, sp. zn. II. ÚS 397/06.

možnost vzít žalobu zpět a zapříčinit tak skončení, resp. zastavení řízení. Žalovaný může např. uznat žalobcův nárok bez toho, aby soud zjišťoval skutkový stav, čímž taktéž zapříčiní skončení řízení vydáním rozsudku pro uznání dle ust. § 153a OSŘ. Účastníci se mohou během řízení dohodnout a uzavřít smír dle ust. § 99 OSŘ, na základě čehož soud řízení skončí rozhodnutím, které účastníci soudu shodně navrhnou. Všechny tyto procesní úkony jsou ve sporném řízení možné právě proto, že sporné řízení je ovládáno dispoziční zásadou.

Oproti tomu zásada oficiality dává procesní iniciativu do rukou soudu, který zahajuje řízení z úřední povinnosti (*ex offio*) a současně tak vymezuje předmět řízení. Tato zásada se uplatňuje v řízeních nesporných, která lze zahájit i bez návrhu, popř. která byla zahájena na návrh a soud shledá přes zpětvzetí návrhu potřebu vydat ve věci rozhodnutí např. z důvodu veřejného zájmu.³⁹

Zásada oficiality není jen doménou nesporného řízení. Dle ust. § 35 OSŘ může státní zastupitelství, popř. nejvyšší státní zástupce podat návrh na zahájení sporného řízení či do něho vstoupit, z čehož plyne, že i ve sporném řízení lze zásadu oficiality spatřit. Stejně tak povinnost soudu rozhodnout sporné řízení bez dalšího, tj. ač jsou účastníci nečinní, představuje postup soudu *ex offio*, tedy dle zásady oficiality.

Zásada arbitrárního pořádku a legálního pořádku

Jak jsem již uvedl, při užití projednací zásady ve sporném řízení jsou to účastníci, kteří předkládají soudu důkazy a uvádí tvrzení na svou obranu, přičemž soud následně rozhodne na základě takto zjištěného skutkového stavu. Uvedl jsem, že výhodou projednací zásady je hospodárnost řízení, kdy se soud nemusí pít po důkazech a zjišťovat rozhodné skutečnosti, jelikož mu jsou nabídnuty účastníky. Hospodárnost řízení však může být narušena tím, že účastník, který bude pociťovat možnou prohru ve sporu, bude soudu navrhopat stále nové důkazy či uvádět nová tvrzení, čímž docílí oddálení rozhodnutí sporu. Sporné řízení je totiž založeno na zásadě arbitrárního pořádku neboli jednotnosti

³⁹ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUEÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 29-31 s.

řízení, kdy účastníci mohou uvádět rozhodné skutečnosti po celou dobu řízení. Aby tak nedocházelo k průtahům v řízení, byla do civilního řízení sporného novelou z roku 2000 (účinnost od 1.1.2001) zařazena koncentrace řízení, dle níž jsou procesní úkony koncentrovány do určitého okamžiku. Tím dochází k narušení zásady jednotnosti řízení ve své „čisté“ podobě. Pokud účastník neuvede rozhodné skutečnosti a neoznačí důkazy včas, nemůže soud, až na výjimky, k později uvedeným skutečnostem či označeným důkazům přihlížet. Ač je tedy sporné řízení založeno na zásadě arbitrárního pořádku, tedy jednotnosti řízení, kdy řízení představuje jeden celek, je možné uvádět rozhodné skutečnosti jen do určitého časového okamžiku, zpravidla do konce prvního jednání. Zásada jednotnosti řízení sama o sobě v našem civilním řízení existovala do konce roku 2000, kdy byla prolomena prvky koncentrace.⁴⁰

Řízení ovládané zásadou legálního pořádku je ze zákona rozděleno do několika etap, přičemž procesní úkony je třeba činit vždy v určené etapě. „Příkladem je řízení vykonávací, které je rozděleno do dvou fází – nařízení výkonu rozhodnutí (§ 261 a násl. OSŘ) a následně provedení výkonu rozhodnutí (§ 265 odst. 1 OSŘ). První fáze potom podmiňuje nastoupení fáze druhé.“⁴¹

Zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy

Dle ust. § 153 OSŘ soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu věci. Naše civilní řízení sporné je v současné době nastaveno tak, že zjištěný skutkový stav nemusí vždy odrážet pravdivý stav věci, což je zapříčiněno hned několika prvky. Jedním z nich je např. výše uvedená koncentrace řízení, kdy soud musí rozhodnout na základě zjištěného stavu před koncentrací, čili i v případě, že se později ukáže, že zjištěný skutkový stav neodpovídá realitě, nemůže soud tyto později zjištěné skutečnosti použít pro vydání rozhodnutí, pokud v době vyhlášení rozhodnutí již existovaly, ale účastníci je neuvedli. Dalším prvkem je přenesení odpovědnosti za výsledek řízení na účastníky. Soud může vydat

⁴⁰ WINTEROVÁ, Alena, a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, doplněné o předpisy evropského práva. Praha: Linde, 2011. 77-78 s.

⁴¹ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUEÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 38 s.

v případě nečinnosti účastníka rozsudek pro uznání či v případě neúčasti účastníka u jednání rozsudek pro zmeškání, přičemž v obou případech vyhoví žalobnímu návrhu. Soud tak v podstatě rozhodne, že tvrzení žalobce považuje za pravdivá a žalobě vyhoví, i když skutečnost může být jiná. Ve sporném řízení tak můžeme říci, že vítězí ten, kdo o své subjektivní pravdě přesvědčí soud. Rozdíl mezi zásadou materiální pravdy a zásadou formální pravdy tkví právě v objektivním a subjektivním hledisku. Dle zásady materiální pravdy by měl soud vždy zjistit skutečnou, tj. objektivní pravdu, kdežto dle zásady formální pravdy se soud „spokojí“ se subjektivní pravdou, kterou mu předloží účastníci, přičemž soud se přikloní buď k té či oné verzi.

Zásada volného hodnocení důkazů a zásada legální důkazní teorie

Zásada volného hodnocení důkazů a zásada legální důkazní teorie jsou spjaty s fází dokazování, přičemž rozdíl v těchto zásadách tkví v důkazní síle důkazních prostředků. Civilní řízení je založeno na zásadě volného hodnocení důkazů, kdy soudce je povinen posoudit všechny důkazy a určit, zda mají relevantní význam pro daný spor. Soudce tak rozhoduje o závažnosti, věrohodnosti a pravdivosti důkazu, přičemž další vlastnost v podobě zákonnosti je určena zákonem.

Dle zásady volného hodnocení důkazů soudce nepřiznává důkazům jejich důkazní sílu, přičemž hodnotí všechny důkazy jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti. Oproti tomu v případě zásady legální důkazní teorie mají důkazy zákonem stanovenou důkazní sílu nebo je zákonem určeno, jakými důkazy mohou být dané skutečnosti prokázány. Příkladem uplatnění této zásady je předložení prvopisu směnky či šeku k návrhu na vydání směnečného či šekového platebního rozkazu.⁴² Občanský soudní řád v § 175 určuje, že žalobce musí takový návrh doprovodit právě prvopisem směnky nebo šeku, o jehož pravosti nelze pochybovat. Žalobce tak nemá možnost doložit k návrhu jiný důkaz, kterým by podložil své tvrzení.

⁴² SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 33-35 s.

3. PROJEDNACÍ ZÁSADA

Projednáací zásada je zásadou typickou pro řízení sporné, které se zahajuje na návrh žalobce, nicméně její prvky nalezneme i v některých řízeních nesporných, např. v řízení o úschovách či v řízení o umoření listin.⁴³ „Z obecného hlediska se jedná zejména o základní otázku vzájemného poměru uplatnění soudní moci a svobody stran v civilním řízení, o rozlišování formální a materiální pravdy v oblasti civilního procesu, o rozsah aktivity stran při shromažďování skutkového materiálu a míru jejich vlivu na stanovení skutkového stavu významného pro soudní rozhodnutí.“⁴⁴

Z článku 36 Listiny vyplývá, že každý se může domáhat u soudu svého práva. Oprávněnost soudní ochrany je však zapotřebí prokázat. Při aplikaci projednáací zásady je prokazování uloženo účastníkům řízení, jelikož právě účastníci by měli nejlépe znát okolnosti, které vedly k zahájení řízení. Soud tak zůstává v tomto ohledu pasivní a očekává, že účastníci uvedou takové rozhodné skutečnosti a předloží takové důkazy k prokázání svých tvrzení, na jejichž základě bude schopen o právu spravedlivě rozhodnout. Hovoříme o tzv. panství stran nad sporem. Pasivita soudu však není absolutní. Občanský soudní řád v § 120 odst. 2) umožňuje soudu provést i jiné než účastníky navržené důkazy, jestliže poslouží ke zjištění skutkového stavu a vyplývají z obsahu spisu. Jedná se však o pravomoc soudu, nikoliv povinnost, přičemž soud by měl této možnosti využívat citlivě, aby nedošlo k porušení zásady rovnosti účastníků v řízení.⁴⁵

Nespornou výhodou projednáací zásady je pro účastníka možnost svým chováním přímo ovlivnit výsledek řízení, jelikož záleží čistě na něm, jaká tvrzení a důkazy soudu poskytne a jaká ne, či zda zůstane v řízení úplně nečinný a zavdá tak např. příčinu k vydání rozsudku pro uznání. Jisté výhody má projednáací zásada i pro soud, neboť nemusí vyvíjet aktivitu ke zjištění skutkového stavu. V řízení vychází z tvrzení účastníků a z jimi předložených důkazů, což vede

⁴³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 55 s.

⁴⁴ MACUR, J., *Zásada projednáací v civilním soudním řízení*, Brno: Masarykova univ., 1997. 6 s.

⁴⁵ viz náleží Ústavního soudu ze dne 28.03.2007, sp. zn. II. ÚS 397/06.

mj. k hospodárnosti celého řízení. V neposlední řadě je za použití koncentrace řízení ochrana subjektivních práv a oprávněných zájmů rychlá a účinná, jak vyžaduje § 6 OSŘ.

3.1 Historický vývoj

Před „listopadem 89“ byla role soudce při dokazování zcela opačná. Tato skutečnost samozřejmě souvisela s totalitní ideou zjišťovat v zájmu lidu skutečný stav věci, tedy bez ohledu na to, co v řízení uvedly strany. Přednost před zásadou formální pravdy měla zásada pravdy materiální. S tím souvisel taktéž systém úplné apelace, tj. možnost uvádět v rámci odvolacího řízení nové skutečnosti a důkazy. Na uvedených základech byl postaven nejdříve zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, který byl výsledkem tzv. právnické dvouletky, následně zákon č. 142/1950 Sb., občanský soudní řád, i zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který je v novelizované podobě účinný dodnes. Ač byly zmíněné zákony formálně postaveny na zásadě projednací, fakticky k uplatnění této zásady nedocházelo. Z důvodu dominance materiální, objektivní pravdy, byla spíše využívána zásada vyšetřovací. Při shromažďování důkazů byl kladen důraz na součinnost účastníků se soudem, čili soud měl výrazný vliv na to, jaké důkazy byly a naopak jaké nebyly soudu předloženy a následně provedeny. Vše pak podtrhovala neomezená možnost kurátora vstoupit do každého civilního řízení. S projednací zásadou, tak jak ji známe dnes, nemělo takové řízení moc společného. Současně byla znatelně ve prospěch státu omezena i zásada dispoziční.⁴⁶

Zásadní zvrát nastal se společenskými změnami po roce 1989. Ač nebylo reálné přistoupit okamžitě k rekonstrukci civilního práva procesního, bylo řadou novel občanského soudního řádu postavených na principech a zásadách demokratického, právního státu dosaženo výraznějšího postavení projednací zásady ve sporném řízení. První velkou novelou občanského soudního řádu byl zákon č. 171/1993 Sb. Touto novelou došlo mj. k přijetí ust. § 6. Dle něho se má

⁴⁶ HAMUEÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 35-38 s.

soud zaměřit na zjištění sporných skutečností mezi účastníky. A contrario lze tedy dovodit, že soudy se již nemusí zabývat prokazováním i nesporných skutečností, jak tomu bylo před rokem 1989.⁴⁷ Odejmutí této povinnosti soudu pak stvrdilo přijetí ust. § 120 odst. 3 OSŘ (původně odst. 4), dle něhož může soud vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků. „*Soudy od té doby, s výjimkou nesporných řízení, nemají povinnost (zároveň ani právo) zjišťovat všechny pro rozhodnutí důležité skutečnosti. Důkazní aktivita (břemeno tvrzení a břemeno důkazní) přešla na účastníky.*“⁴⁸

V souvislosti s rostoucím významem projednací zásady došlo k přechodu od výhradního uplatnění zásady materiální pravdy k zásadě pravdy formální. Novelou z roku 1993 proto bylo upraveno znění ust. § 153 OSŘ. Dle tohoto ustanovení ve znění před novelou musel soud při rozhodování vycházet ze skutečného stavu věci. Nyní soud vychází „pouze“ ze skutkového stavu.⁴⁹ V ideálním případě by se samozřejmě skutečný stav měl rovnat stavu skutkovému, fakticky to však při uplatňování zásady formální pravdy nemusí platit vždy.

Novelou č. 171/1993 Sb. dále došlo k znovuzavedení tzv. kontumačních rozsudků, tj. rozsudku pro zmeškání a rozsudku pro uznání. Kontumační rozsudky měly na našem území tradici od roku 1895, avšak zákonem o zlidovění soudnictví z roku 1948 došlo k jejich zrušení. Dle tehdejší ideologie představovaly přílišný formalismus, a proto byly v socialistickém období odmítány. Navráceny zpět do občanského soudního řádu tak byly po téměř padesáti letech, i když v upravené podobě. Rozsudek pro zmeškání dle právní úpravy účinné do roku 1948 bylo možné vydat, nedostavil-li se k prvnímu jednání jak žalovaný, tak žalobce. Současná úprava umožňuje vydat kontumační rozsudek jen, nedostaví-li se žalovaný. Sankci pro žalobce představuje zastavení řízení.⁵⁰

⁴⁷ MACUR, J., *Zásada projednací v civilním soudním řízení*. Brno: Masarykova univ., 1997. 223 s.

⁴⁸ SVOBODA, K. *Dokazování*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009. 58 s.

⁴⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Moderní civilní proces*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 77 s.

⁵⁰ LAVICKÝ, Petr a kol. *Moderní civilní proces*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 143-145 s.

Z pohledu faktického uplatnění projednací zásady v civilním řízení sporném lze tedy bezpochyby považovat novelu občanského soudního řádu z roku 1993 za klíčovou.

Tzv. velkou novelou OSŘ z roku 2000 (zákon č. 30/2000 Sb.) byl zaveden institut rozhodnutí bez nařízení jednání a došlo k posílení postavení zásady formální pravdy zavedením koncentrace řízení. Jejím přijetím byl změněn systém úplné apelace na systém neúplné apelace (viz kap. vztah projednací zásady a koncentrace řízení). Dále došlo k úpravě ust. § 114 OSŘ a přijetí nového ust. § 114a, které se týkají přípravy jednání. Jednalo se tak o další kroky ve snaze zrychlit soudní řízení. Důležitým bylo dále zavedení ust. § 114b ohledně tzv. kvalifikované výzvy. Soud tímto ustanovením získal účinný prostředek jak přimět žalovaného vyjádřit se k žalobě pod hrozbou sankce. Do té doby soud obdobným prostředek nedisponoval. Sankci představuje navráťivší rozsudek pro uznání dle ust. § 153a, který, jak jsem výše uvedl, byl do OSŘ vrácen v roce 1993.⁵¹ V souvislosti s přijetím kvalifikované výzvy dostal rozsudek pro uznání dvojí rozměr. Soud mohl jeho vydání uplatnit nejen ve chvíli, kdy žalovaný nárok žalobce skutečně uznal, ale také ve chvíli, kdy nereagoval na kvalifikovanou výzvu soudu. Právní teorie zde hovoří o tzv. fikci uznání.

Poslední výraznou změnou OSŘ, která měla přispět k zrychlení řízení, byla novela z roku 2009 přijatá zákonem č. 7/2009 Sb. Došlo k zavedení přípravného jednání dle ust. § 114c OSŘ, což ve spojení s již zavedenou koncentrací řízení ještě více zvýraznilo dominanci zásady formální pravdy.⁵² Současně bylo upraveno výše uvedené ust. § 120 odst. 2 OSŘ, týkající se provádění jiných, než účastníky navržených důkazů. Věta první tohoto ustanovení do přijetí novely neobsahovala dovětek „a vyplývají-li z obsahu spisu“⁵³ Na první pohled nepatrná změna ustanovení má však na dokazování v řízení zásadní vliv.

⁵¹ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 39-41 s.

⁵² HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 43-44 s.

⁵³ § 120 odst. 2 OSŘ: *Soud může provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.*

Tímto dovětkem zákonodárce zdůraznil roli projednací zásady, zásady formální pravdy a zásady rovnosti stran, jelikož ještě více omezil možnou aktivitu soudu v pátrání po důkazech.⁵⁴

3.2 Povinnost tvrzení a povinnost důkazní

Jak bylo uvedeno výše, při uplatnění projednací zásady soud vychází při zjišťování skutkového stavu především z tvrzení účastníků a z jimi navržených důkazů. Hovoříme tak o povinnosti tvrzení (břemenu tvrzení), která je obsažena v ust. § 101 OSŘ, a povinnosti důkazní (břemenu důkazním) dle ust. § 120 OSŘ. Splnění povinností není soudem vynutitelné, avšak v případě nesplnění se účastník vystavuje sankci v podobě vydání nepříznivého rozhodnutí. O tomto následku však musí být předem poučen.

Ohledně rozsahu povinnosti tvrzení uvádí Nejvyšší soud ČR, že se jedná o okruh skutečností, které zásadně určuje hmotněprávní norma, která je na daný spor aplikována. Z této normy vyplývá, kdo z účastníků je povinen skutečnosti prokazovat, resp. kdo ponese důsledky nesplnění této povinnosti. „*Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.*“⁵⁵ Výjimku z tohoto pravidla představují žaloby týkající se přímé nebo nepřímé diskriminace v určitých oblastech pracovního a občanského práva podané na základě ust. § 133a OSŘ. V těchto případech má žalobce pouze povinnost tvrzení, resp. má povinnost uvést takové skutečnosti, které předpokládají vznik možné diskriminace. Jestliže soud dospěje k závěru, že uvedené skutečnosti nasvědčují možné diskriminaci, je automaticky založena povinnost žalované strany prokázat opak. Přenesení důkazního břemene zajišťuje, aby účastník, který byl vystaven tvrzené diskriminaci, měl s ohledem na povahu předmětu sporu účinné prostředky

⁵⁴ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s.. 2016. 285-286 s.

⁵⁵ viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1244/2008.

právní ochrany, čímž dochází k naplnění ústavního požadavku rovnosti účastníků řízení.⁵⁶

V rámci projednací zásady účastník řízení není povinen dokazovat veškeré tvrzené skutečnosti. Dle ustanovení § 121 OSŘ není třeba dokazovat skutečnosti obecně známé, tzv. notoriety, které jsou pro běžného člověka snadno zjistitelné. Jedná se např. o určení počtu dní v týdnu nebo o obecně (mediálně) známé události. Stejně tak není třeba dokazovat skutečnosti vyplývající z činnosti soudu či právní předpisy uveřejněné či oznámené ve Sbírce zákonů ČR.

Soud může mít taktéž za prokázané shodné tvrzení účastníků dle ust. § 120 odst. 3 OSŘ, jak jsem výše uvedl. K tomuto Jirsa uvádí, že spíše než „může“, soud „má mít“ za prokázaná shodná tvrzení účastníků. Vychází přitom z přesvědčení, že soud by se neměl v řízení „zdržovat“ prokazováním něčeho, co nikdo nespornuje. Současně však uvádí výjimku z tohoto pravidla, která nastává ve chvíli, kdy se účastníci dohodnou na něčem, co se zjevně přičí realitě, spravedlnosti a dobrým mravům. Shodná tvrzení účastníků soud zjistí při porovnání rozhodných skutečností v žalobě s vyjádřením žalovaného k žalobě, případně při konfrontaci v přípravném jednání nebo při jednání samotném. Účastníci nemohou činit nespornými právní otázky, ale jen otázky skutkové.⁵⁷

⁵⁶ viz náleze Ústavního soudu ze dne 26.04.2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04.

⁵⁷ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 286-288 s.

4. VZTAH PROJEDNACÍ ZÁSADY A KONCENTRACE ŘÍZENÍ

V předchozí kapitole jsem nastínil, že při uplatnění projednacích zásad může být ochrana subjektivních práv a oprávněných zájmů rychlá a účinná jen tehdy, jsou-li účastníci nuceni uvádět svá tvrzení a předkládat důkazy bez zbytečných průtahů. To se ovšem ne vždy dařilo, a proto byla za účelem jejich zamezení do OSŘ navržena koncentrace řízení.

Abychom lépe porozuměli současné právní úpravě, je namístě zmínit historické souvislosti a vůbec vývoj jednotlivých dílčích otázek vztahujících se ke koncentraci řízení, a to i s ohledem na společenské dění a politický systém dané doby.

4.1 Uplatnění koncentrace řízení na našem území

Hned na začátek bych rád zmínil, že koncentrace řízení měla na našem území dlouhou tradici, když její prvky nalezneme již v Josefském soudním řádu z roku 1781.⁵⁸

V dobách Rakouska – Uherska pak nabyl účinnosti ke dni 1. ledna 1898 zákon č. 113/1895, o soudním řízení v občanských rozepřích právních (dále jen jako „ČŘS“). Po vzniku Československého státu byl do českého právního řádu (na Slovensku platil uherský právní řád) převzat tzv. recepční normou, tj. zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. Tento civilní řád soudní byl základním kamenem civilního procesu až do roku 1950.⁵⁹

Paralelou k dnešnímu ust. § 114c OSŘ bylo ust. § 263 ČŘS, dle kterého se v rámci přípravného řízení uplatnila zásada koncentrace řízení, v důsledku níž nebylo možno uplatňovat další tvrzení či navrhopvat důkazy po jeho skončení. *„Výjimku pak tvořila ta skutková tvrzení či důkazy, jejichž uplatnění neodporovala druhá strana, či pokud jejich navrhovatel osvědčil, že v době*

⁵⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 165 s (poznámka pod čarou č. 171).

⁵⁹ HAMUEÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 30-31 s.

*přípravného řízení o existenci těchto nároků, jakož i o nově přednesených tvrzeních, důkazních prostředcích a námitkách proti důkazům nevěděl.*⁶⁰

Nebylo-li ve věci provedeno přípravné jednání, mohly strany sporu uvádět nové skutečnosti a důkazy až do konce ústního jednání v souladu se zásadou arbitrárního pořádku (§ 179 ČRS). Ovšem v případě úmyslného vytváření průtahů měl soudce možnost návrh účastníka řízení nepřipustit, a to tehdy, „*pokud nové skutečnosti a důkazy nebyly dříve předneseny zřejmě v úmyslu, aby se řízení protáhlo, a pokud by jejich připuštění značně zdrželo vyřízení věci sporu*“. V případě již učiněných návrhů se v podstatě jednalo o obdobu soudcovské koncentrace řízení. Tehdejší soudci tak měli v porovnání s dnešními daleko větší volnost při rozhodování o přípustnosti návrhu. Současně však na ně byla kladena větší odpovědnost.⁶¹

Koncentraci řízení znal ČRS také v rámci odvolacího řízení, ve kterém platil zákaz novot vyjma uvádění skutečností, k podpoře nebo vyvrácení odvolacích důvodů. Odvolací řízení tak bylo založeno na systému neúplné apelace. Zákon však blíže nedefinoval, jaké skutečnosti přípustné byly a jaké již ne. Dával tak opět prostor pro uvážení soudce.⁶²

Zákonem č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, a následně zákonem č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, byl zaveden systém úplné apelace, tedy možnosti uvádět nové skutečnosti a důkazy v odvolacím řízení bez jakéhokoliv omezení. Zásadu formální pravdy začala potlačovat zásada pravdy materiální. Do popředí se taktéž dostala zásada vyšetřovací a zásada oficiality. Soud si mohl sám opatřovat a provádět i takové důkazy, které žádný z účastníků řízení nenavrhl, měl-li za to, že jsou pro rozhodnutí významné (ust. § 88 z. č. 142/1950 Sb.) Stát tímto fakticky zasahoval do dispoziční volnosti účastníka. Příkladem je ust. § 74 z.č.142/1950, podle kterého měl soud možnost

⁶⁰ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 33 s.

⁶¹ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 34 s.

⁶² HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 35 s.

rozhodovat o zpětvzetí návrhu účastníka řízení, o vzdání se nároku či uznání nároku žalovaným. Dispoziční zásada tak ze sporného řízení téměř vymizela a stejně tak koncentrační zásada. Výjimkou byly námitky proti směnečnému či šekovému platebnímu rozkazu, které mohly být uplatněny ve lhůtě 3 dnů od jeho doručení, přičemž k později vzneseným námitkám již soud nesměl přihlídnout.⁶³

V šedesátých letech byl přijat nový občanský soudní řád, z. č. 99/1963 Sb., účinný od 1. dubna 1964, který ideově vycházel především ze socialistické Ústavy z roku 1960. Vůdčí zásadou byla i nadále zásada materiální pravdy. Koncentrace řízení byla nadále považována za nadbytečnou a v tomto směru zákonodárci navázali na předchozí právní úpravu. Odvolací řízení tak bylo rovněž založeno na systému úplné apelace s výjimkou námitek proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu.⁶⁴

4.2 Velká novela občanského soudního řádu

Jak jsem uvedl v předchozí kapitole, dnem 1. ledna 2001 vstoupila v účinnost velká novela občanského soudního řádu. Ta zavedla po více než padesáti letech zpět do civilního práva procesního koncentraci řízení (pomineme-li řízení o směnečném a šekovém platebním rozkazu, kde působila nepřetržitě). Zásada arbitrárního pořádku, která ovládá sporné řízení, tak byla narušena „stopstavem“, kdy účastníci mohli přes jednotnost řízení uvádět skutečnosti jen do doby jeho zkoncentrování. V souvislosti s přijetím koncentrace tak opět posílilo uplatnění zásady formální pravdy. Občanský soudní řád pracoval tehdy s dvěma formami koncentrace. Jednou z nich byla koncentrace zákonná, druhou koncentrace soudcovská.

Zákonná koncentrace řízení byla užívána pouze v případech vyjmenovaných v ust. § 118b OSŘ (v tehdejší znění). Jednalo se např. o řízení

⁶³ HAMUĚÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 35-37 s.

⁶⁴ HAMUĚÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 38-39 s.

ve věcech ochrany osobnosti či o řízení ve sporech vyvolaných konkursem.⁶⁵ Oproti tomu soudcovská koncentrace se měla uplatňovat ve všech řízeních a měla vznikat z podnětu účastníka řízení. V praxi se však téměř nevyskytovala. Důvodem byla skutečnost, že o koncentraci rozhodoval soud na návrh účastníka usnesením, proti kterému bylo přípustné odvolání. Oproti smyslu zásady koncentrace se tak předložením věci odvolacímu soudu řízení naopak spíše protahovalo. „*Navíc usnesení zavazovalo obě strany, tedy i tu, která se svým návrhem chtěla jenom bránit proti průtahům způsobeným protistranou.*“⁶⁶

K výrazné změně došlo v rámci odvolacího řízení. Oproti předchozí právní úpravě, kdy sporné řízení bylo postaveno na systému úplné apelace, tj. na možnosti uvádět v rámci odvolacího řízení nové skutečnosti, došlo k přijetí systému apelace neúplné. Účastníci řízení mohli od účinnosti novely uplatňovat nové skutečnosti a důkazy pouze do okamžiku vyhlášení rozhodnutí soudu I. stupně, čili v rámci odvolacího řízení již uplatnění nových skutečností a důkazů nebylo možné. To však neplatilo absolutně. Určité skutečnosti a důkazy mohli účastníci uplatnit za podmínek uvedených v ust. § 205a OSŘ.⁶⁷

Velká novela OSŘ představovala další průlomovou změnu vedení sporného řízení. Svým způsobem omezila projednací zásadu, jelikož řízení ohraničila časovým úsekem, ve kterém mohli účastníci uplatnit své návrhy. Vzhledem k průtahům řízení, které byly nešvarem tehdejší doby, se však jednalo o omezení správným směrem. Celkově většina autorů považuje změny, které velká novela přinesla, za pozitivní. Přesto např. Jirsa ve své publikaci *Novinky v civilním řízení soudním* uvádí, že „*velká novela občanského soudního řádu nenaplnila představy veřejnosti soudcovské ani veřejnosti laické. ... Tomuto zákonu nelze upřít snahu o zkvalitnění procesního prostředí, jedná se však pouze o jisté nakročení, ...*“⁶⁸ Tímto Jirsa naráží na dle něho nezbytnou potřebu

⁶⁵ HAMUĚÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 41 s.

⁶⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 165 s.

⁶⁷ HAMUĚÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 42 s.

⁶⁸ JIRSA, Jaromír. *Novinky v civilním řízení soudním*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005. 123 s.

rekodifikace civilního práva procesního, která by obsahovala další potřebné úpravy. Jeho návrh, aby bylo odlišeno řízení sporné od nesporného a aby řízení sporné bylo důsledněji ovládáno zásadou projednací, zásadou formálního pořádku, zásadou koncentrace řízení, zásadou rovnosti účastníků a zásadou rozhodnutí při jediném nařízeném jednání, byl nakonec již v nedávné době realizován.⁶⁹

Zajímavá je dle mého názoru také myšlenka, aby byla rozeznávána poučovací povinnost u účastníka zastoupeného advokátem a účastníka advokátem nezastoupeného. Jirsa se tak přimlouvá za to, aby bylo na úvaze jednotlivého soudce, v jakém rozsahu poučí advokáta. Zároveň by nedostatek tohoto poučení neměl znamenat důvod ke zrušení rozhodnutí soudu I. stupně odvolacím soudem.⁷⁰

4.3 Souhrnná novela občanského soudního řádu

Zákon č. 7/2009 Sb., nazývaný jako souhrnná novela občanského soudního řádu, účinný k 1. červenci 2009, si kladl za cíl zejména zjednodušení procesních předpisů, odbřemenění soudců a zamezení průtahů v civilním řízení. Z důvodové zprávy vyplývá, že za tímto účelem se novela zaměřila mj. na novou úpravu systému doručování, zefektivnění obrany proti průtahům v řízení, omezení rozsahu odůvodnění rozhodnutí soudů a odstranění nedostatků, které vyplývají z poznatků praxe.⁷¹

Novelou z roku 2009 byla zavedena všeobecná koncentrace, která nahradila obě dosud uvedené koncentrace, tj. koncentraci soudcovskou i koncentraci zákonnou. Zákonodárce tímto krokem zamýšlel právě výše uvedené zefektivnění proti průtahům v řízení. Po účinnosti novely tak koncentrace nastává vždy se skončením přípravného jednání, resp. se skončením prvního jednání ve věci, nekonalo-li se jednání přípravné. Soudce však může poskytnout na žádost

⁶⁹ JIRSA, Jaromír. *Novinky v civilním řízení soudním*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005. 124 s.

⁷⁰ JIRSA, Jaromír. *Novinky v civilním řízení soudním*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005. 125 s.

⁷¹ HAMUEÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 43 s.

účastníka dodatečnou lhůtu k prokázání tvrzení, jež jsou významné pro danou věc, k návrhu na provedení důkazů či ke splnění dalších procesních povinností. Poskytnutá lhůta by neměla být delší než 30 dní, ovšem jedná se o lhůtu soudcovskou, čili může být prodloužena.⁷²

Koncentrace řízení umožňuje bezpochyby celé řízení urychlit a docílit tak rychlé a účinné ochrany. Na druhou stranu však koncentrace řízení představuje aspekt, který může významně omezit možnost soudu vydat spravedlivé rozhodnutí. Tím může dojít k zásahu do právní jistoty účastníků.

⁷² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 165-166 s.

5. POUČOVACÍ POVINNOST

Soud zastává v civilním soudním řízení roli nestranného subjektu, jehož úkolem je mimo jiné dohlížet nad dodržováním procesních povinností ostatních subjektů. Je nadán autoritou, díky níž je schopen dodržování povinností vynutit pod hrozbou sankce. Krom toho je ale soud taktéž povinen dbát procesních práv ostatních subjektů. Poučovací povinnost soudu hraje důležitou roli v obou případech. Občanský soudní řád již v § 5 říká, že soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech. „*Obecným účelem poučovací povinnosti je, aby se účastníci orientovali v průběhu řízení, aby mohli předvídat jeho další vývoj a činili procesní úkony, odpovídající jejich procesnímu cíli.*“⁷³ Význam poučovací povinnosti vzrůstá s využitím projednací zásady, kdy je výsledek sporu výrazně ovlivněn chováním účastníků. Soud by měl účastníky poučovat především během ústního jednání, v němž je prostor pro debatu a případné vysvětlení toho, co se od účastníka očekává. Jedna z forem poučení je tedy ústní, přičemž poučení je následně nutno zanést do protokolu (např. poučení svědka při výslechu o jeho právech a povinnostech). Druhá forma poučení je čistě písemná, přičemž tu soud využívá v případě, kdy ukládá účastníkovi nějakou povinnost zasláním usnesením (např. předvolání k jednání).

Při poučování účastníků by soud neměl dbát pouze na formální dodržení své povinnosti, ale především by měl ověřit, že účastník poučení porozuměl a ví, co se od něho očekává. Z tohoto důvodu je nepochybně účelnější ústní forma. Jestliže soud poučí účastníka o nějaké procesní povinnosti tak, že účastník, kterým je často právní laik, nedokáže přes veškerou snahu své povinnosti dostát, nelze tuto skutečnost klást k tíži účastníka. V takovém případě je na soudu, aby účastníkovi poskytl poučení takovým způsobem, aby mu účastník porozuměl.⁷⁴ Současně však soud nesmí poučením překročit rámec procesního práva a zasahovat do práva hmotného (až na výjimky, viz dále). Pokud by tak učinil,

⁷³ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 18 s.

⁷⁴ viz např. nález Ústavního soudu ze dne 1.8.2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15.

došlo by k narušení rovnosti stran, a tím pádem k porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces.

5.1 Vznik poučovací povinnosti a její vývoj

Budeme-li hledat kořeny poučovací povinnosti v našem civilním právu procesním, dostaneme se až do roku 1898. Výše zmíněný civilní řád soudní obsahoval ustanovení, dle něhož soud poskytoval účastníkům návody a poučení týkající se procesních úkonů a jejich následků či zákonných lhůt, avšak pouze těm bez právního zastoupení či bez právních znalostí.⁷⁵ Ustanovení ČRS týkající se poučení jsou dodnes považována za velmi zdařilá. Není proto divu, že byl recepční normou v roce 1918 převzat do českého právního řádu a platil na našem území až do roku 1950. V Rakousku jsou některá jeho ustanovení dokonce využívána do dnes.⁷⁶

Změnu přístupu k poučovací povinnosti pak přinesl občanský soudní řád z roku 1950, který se nesl v duchu tehdejší socialistické koncepce. Stručně by se dalo říci, že účastníku se mělo dostat poučení vždy a o všem. Samozřejmě za předpokladu, že se účastník řadí mezi pracující lid. Význam pro dnešní podobu poučovací povinnosti však mělo zanesení ustanovení o zvláštním poučení, které bylo nad rámec zmíněného obecného poučení uvedeno v některých případech velmi konkrétně. Soud např. poučil účastníka o důsledcích nedostatku plné moci, písemného podání či o následcích neodstraněných vad.⁷⁷

Poslední změnou civilního řádu bylo přijetí zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který je přes mnoho novel účinný dodnes. V původním znění soudy poskytovaly obecné poučení občanům i organizacím, a to jak o procesním, tak o hmotném právu. Smyslem poučení bylo zabránit, aby účastník neutrpěl nedostatkem právních znalostí újmu.

⁷⁵ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013.30 s.

⁷⁶ HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. 31 s.

⁷⁷ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013.31 s.

Jak jsem uvedl, občanský soudní řád z roku 1963 je stále účinný, avšak s ohledem na řadu novel je úprava poučovací povinnosti již zcela odlišná od původního znění. S ohledem na společenské změny, které se v naší zemi odehrály po roce 1989, bylo potřeba OSŘ upravit tak, aby vyhovoval novým, demokratickým poměrům. Zásadní změnu přinesl zákon č. 519/1991 Sb., který mj. zavedl jako mimořádný opravný prostředek dovolání a vyloučil poučování o hmotném právu. Soudy tak měly účastníky poučovat výlučně o právu procesním. Zákonem č. 171/1993 Sb., pak došlo k zavedení rozsudků pro zmeškání a rozsudků pro uznání. Tato novela tak výrazně posílila vliv účastníků na výsledek řízení.

Podstatnou změnu týkající se poučovací povinnosti prodělal občanský soudní řád velkou novelou (zákon č. 30/2000 Sb.), když došlo k zavedení systému neúplné apelace a v souvislosti s tím k ukotvení poučovací povinnosti nad rámec obecného poučení dle § 5 OSŘ. „*Zákonodárce reagoval na skutečnost, že nová právní úprava civilního procesu začala být náročnější na účastníky – např. zásadou neúplné apelace, výzvou podle § 114b OSŘ, ale současně nebylo zavedeno povinné zastoupení advokátem. Proto se prosadil požadavek na to, aby přímo ze zákona vyplývalo, o čem má soud poučovat.*“⁷⁸ Do OSŘ byl proto vložen § 119a, dle něhož je předseda senátu povinen účastníky přítomné při jednání poučit, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a důkazy označit dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za určitých podmínek. Odvolacím důvodem se nově stala námitka podjatosti, o které po účinnosti novely již nemusel rozhodovat nadřízený soud. Shledal-li předseda senátu námitku nedůvodnou, sám o ní rozhodl. Došlo tak k odstranění případných průtahů řízení. Do účinnosti novely musel soud čekat na rozhodnutí nadřízeného soudu.

Dle Hromady došlo novelou z roku 2000 taktéž k opětovnému ukotvení poučovací povinnosti o hmotném právu. Uvádí, že poučením účastníka při jednání dle ust. § 118a OSŘ se soud dostává do roviny poučování o právu hmotném, a to i v případě, že se vyhne přímému uvedení hmotněprávních ustanovení. Stejný

⁷⁸ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 34-35 s.

pohled má na ust. § 99 OSŘ, který se týká uzavření soudního smíru. Novelou zákona č. 59/2005 Sb. došlo k úpravě tohoto ustanovení. Předseda senátu má při pokusu o uzavření smíru účastníky mj. upozornit na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a další stanoviska a rozhodnutí uvedená ve Sbírce zákonů.⁷⁹ Drápal ve svém komentáři k ust. § 99 OSŘ uvádí pravý opak. Dle něho se v tomto případě nejedná o poučovací povinnost. Opatření, která má předseda senátu při pokusu o uzavření smíru vykonat, nepovažuje za povinnost, ale za možnost vedoucí ke skončení sporu.⁸⁰

Osobně se přikláním spíše k prvně uvedenému názoru. Vede mne k tomu především znění ustanovení druhého odstavce § 99, dle něhož soud smír neschválí, je-li v rozporu s právními předpisy. V takovém případě soud rozhodne usnesením, které musí být odůvodněno, a po právní moci usnesení pokračuje v řízení. Co jiného by měl soud v odůvodnění usnesení uvést jako důvod neschválení smíru než hmotněprávní úpravu, které schválení smíru odporuje? Jestliže následně soud pokračuje v řízení, děje se tak již s vědomím účastníků o hmotněprávních normách, které schválení smíru znemožnily a které jim do té doby nemusely být vůbec známy.

⁷⁹ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 25-27.

⁸⁰ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. I. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. 643 s.

6. UPLATNĚNÍ PROJEDNACÍ ZÁSADY A POUČOVACÍ POVINNOSTI V ŘÍZENÍM NALÉZACÍM

Projednáací zásada i poučovací povinnost doprovází sporné řízení před soudy všech stupňů. Každé sporné řízení začíná u tzv. nalézacího soudu neboli soudu I. stupně, kterým je ve většině případů okresní soud. V ideálním případě zde řízení taktéž končí, jelikož (jak z označení vyplývá) soud prvního stupně by měl nalézt právo a věc rozhodnout. Řízení odvolací, popř. dovolací, pak představuje formu opravného řízení, čili řízení, které se od toho prvoinstančního následně odvíjí. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl stěžejní kapitolu mé práce zaměřit právě na řízení před soudem prvního stupně, jelikož právě zde má dle mého názoru jak projednáací zásada, tak poučovací povinnost pro celé řízení největší význam.

6.1 Zahájení řízení

Řízení sporné je zahájeno návrhem, který nazýváme žalobou. OSŘ zná tři základní typy žalob, jimiž jsou žaloba na plnění, žaloba na určení a žaloba konstitutivní. O jakou žalobu se jedná, vždy vyplyne z žalobního návrhu. Ten nemusí obsahovat přímé označení např. žaloba na plnění, ale musí z něho být patrné, čeho se žalobce domáhá. V případě podání žaloby na plnění tak žaloba bude obsahovat např. požadavek žalobce, aby mu žalovaný zaplatil dlužnou částku ve výši 10 000,- Kč. Tento požadavek (nárok) se nazývá žalobní petit a je podstatnou náležitostí každé žaloby. Žalobní petit určuje, o čem bude soud rozhodovat. Ve sporném řízení je soud žalobním petitem vázán a nemůže vydáním rozhodnutí nárok žalobce uvedený v petitu zúžit nebo rozšířit. To samozřejmě nevylučuje možnost soudu část žalobcova nároku zamítnout. Výjimku představuje uzavření soudního smíru, při němž je možné soudní smír rozšířit i nad rámec požadavků v petitu žaloby.

Cílem této práce není podat komplexní pojednání o řízení před soudem, proto si dovolím přeskočit veškeré náležitosti a podmínky, které musí být pro zahájení řízení splněny, rovněž se nebudu zabývat fází před zahájením řízení a přejdu rovnou k zahájenému řízení.

Podáním žaloby, přesněji řečeno doručením žaloby soudu I. stupně, dojde k zahájení řízení, s kterým jsou spojeny hmotněprávní i procesněprávní následky. Mezi hmotněprávní řadíme např. stavění běhu promlčecí lhůty, mezi procesněprávní vznik procesních práv a povinností žalobce, ale i žalovaného.⁸¹ Žalovaný se stává účastníkem řízení na základě označení žalobcem v žalobě. Dle ust. § 79 odst. 3 OSŘ se žalovaný o tom, že se stal účastníkem řízení, může dozvědět přímo od žalobce, který mu může zaslat stejnopis žaloby. Přesto je však povinností soudu žalobu žalovanému náležitě doručit.

V kapitole Projednací zásada jsem uvedl, že v řízení sporném mají účastníci řízení povinnost tvrzení a povinnost důkazní. Tyto povinnosti vznikají žalobci již při sepisování žaloby, jelikož vyličení rozhodných skutečností a označení důkazů patří dle ust. § 79 odst. 1 OSŘ mezi zvláštní náležitosti žaloby. „*Skutková tvrzení musí být uváděna natolik úplně, aby již podle znění skutkových tvrzení v žalobě bylo možné rozpoznat, o jaký právní vztah se jedná, a určit, co je právním důvodem žalobního nároku.*“⁸² Pokud by žalobce např. ve výše uvedeném příkladě žaloby na plnění pouze uvedl, že mu žalovaný dluží 10 000,- Kč, ale neuvedl by, z jakého titulu dluh vznikl, tedy např. na základě zápůjčky, nemohl by soud nárok žalobce náležitě posoudit a rozhodnout o něm. Současně pokud by žalobce podal proti stejnému žalovanému další žalobu, která by opět byla o zaplacení dlužné částky 10 000,- Kč, a neuvedl by důvod vzniku dluhu, který by tentokrát byl např. z titulu neuhrazeného nájemného, mohlo by dojít k zastavení řízení z důvodu překážky litispendence (ust. § 83 odst. 1 OSŘ), ač by se reálně nejednalo o tentýž dluh. Vyličením rozhodných skutečností v žalobě tak žalobce plní svou prvotní povinnost, která je na něho s ohledem na užití projednací zásady ve sporném řízení kladena. V tomto směru není přípustné nahradit tvrzení žalobce zjištěním soudu.

⁸¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 178 s.

⁸² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 129 s.

6.2 Poučovací povinnost dle § 5 OSŘ a § 30 OSŘ

Jednou z prvních procesních povinností, kterou má žalobce, je zaplatit soudní poplatek za podanou žalobu. K tomuto je žalobce (nezaplatil-li soudní poplatek již při podání žaloby) vyzván soudem, přičemž součástí takové výzvy musí být poučení o tom, že v případě nezaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě dojde k zastavení řízení. Povinnost soudu poučit účastníka není přímo stanovena v OSŘ, avšak vyplývá z ust. § 9 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Ač tedy není tato poučovací povinnost přímo uvedena v OSŘ, můžeme ji dovodit z obecné poučovací povinnosti soudu dle ustanovení § 5, dle něhož soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech. Vedle ustanovení § 5 však obsahuje OSŘ další ustanovení, která můžeme souhrnně nazývat ustanoveními zabývajícími se zvláštní poučovací povinností, přičemž tyto vystupují jen v určitých fázích soudního řízení. Ustanovení § 5 OSŘ vychází ze zásady předvídatelnosti soudního rozhodnutí, která je jednou ze zásad soudních řízení obecně, přičemž v OSŘ je výslovně uvedena v ust. § 6. Jak uvádí Jirsa: „*neznalost hmotného práva sice neomlouvá, pro neznalost práva procesního však účastník nesmí bez předchozího poučení ze strany soudu prohrát*“⁸³.

Vrátím se zpět k uvedenému případu, kdy soud má povinnost poučit žalobce o důsledku nezaplacení soudního poplatku. Jak jsem uvedl v kapitole Civilní proces a jeho zásady, každý má právo domáhat se u soudu svého práva. Skutečnost, že účastník nemá prostředky na zaplacení soudního poplatku, by tak mohla znamenat odepření ústavně garantovaného práva. Z tohoto důvodu může soud dle ust. § 138 OSŘ na návrh účastníka rozhodnout o osvobození od soudních poplatků (zcela nebo zčásti), odůvodňují-li to poměry účastníka. V takovém případě soud současně poučí účastníka dle ust. § 30 OSŘ, že může žádat o ustanovení zástupce, je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. Požádá-li o tuto možnost, musí soud o žádosti účastníka rozhodnout přednostně a nesmí do doby rozhodnutí o této žádosti činit jiné úkony v řízení. Pokud by učinil jiný

⁸³ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 1-78g*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 35 s.

úkon ve věci, např. by odmítl žalobu pro neodstraněné nedostatky, zatížil by řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.⁸⁴

6.3 Poučovací povinnost dle § 43 OSŘ, vyjádření žalovaného k žalobě

Žalobce nemusí uvést všechny rozhodné skutečnosti ihned v žalobním návrhu, když právo uvádět skutečnosti či navrhopvat důkazy má každý účastník během celého řízení, avšak s ohledem na koncentraci řízení. Žalobcem ve sporném řízení nezřídka kdy bývá osoba bez právního vzdělání a proto i v případě neuvedení dostatečných rozhodných skutečností v žalobě nemá pro žalobce tento nedostatek sám o sobě ještě žádný negativní následek. Jestliže soud shledá, že rozhodné skutečnosti v žalobě jsou natolik nedostatečné, že na jejich základě nelze pokračovat v řízení, vyzve žalobce dle ust. § 43 OSŘ k odstranění nedostatků žaloby v přiměřené lhůtě⁸⁵. Soud tak učiní usnesením, v němž účastníkovi sdělí, v čem spatřuje vadu nebo nedostatek podání. Je žádoucí, aby soud co možná nejpřesněji žalobci vysvětlil, co a jakým způsobem má opravit či doplnit, ale současně nedával žalobci návod, jak v řízení uspět. Jak jsem již uvedl, smyslem projednací zásady není aktivní činnost soudu v podobě zjišťování rozhodných skutečností či zajišťování důkazů, jelikož by tím došlo k narušení zásady rovnosti účastníků řízení. Současně ho soud poučí o důsledku nesplnění této povinnosti, jímž je odmítnutí žaloby, popř. neunesení důkazního břemene a tím pádem prohra sporu. K doplnění podání poskytne soud žalobci přiměřenou lhůtu, kterou lze prodloužit, jelikož se jedná o lhůtu soudcovskou. Zmeškání lhůty však nelze prominout. Neodstraní-li žalobce ve stanovené lhůtě nedostatky podání a nelze-li v řízení pro tyto nedostatky pokračovat, soud dle ust. § 43 odst. 2 žalobu usnesením odmítne. Proti usnesení o odmítnutí žaloby však může žalobce podat odvolání. Jestliže v odvolání odstraní nedostatky žaloby, pro které nebylo možné v řízení pokračovat, může soud,

⁸⁴ viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.12.2009, sp. zn. 30 Cdo 3404/2009. Dostupné online: http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=12&id_article=253472&csum=b5837f97, cit. dne 12.3.2017.

⁸⁵ viz příloha č. 4.

který usnesení vydal, postupem dle ust. § 210a OSŘ tzv. autoremedurou změnit své vlastní rozhodnutí. To platí pouze za předpokladu, že odvolání v celém rozsahu vyhoví.

Poučení dle ust. § 43 OSŘ se netýká pouze žalobního návrhu. Soud obdobně postupuje vždy, je-li jakékoliv další podání účastníka (tedy nejen žalobce) bez stanovených náležitostí. Výjimku z tohoto pravidla představují tzv. blanketní podání (např. blanketní odvolání), kdy účastník úmyslně neuvede v návrhu všechny náležitosti, přičemž návrh následně doplní. Takové podání je využíváno v případech, kdy účastníkovi končí zákonná lhůta pro uplatnění svého práva (tj. podání odvolání), avšak z časových či jiných důvodů není v jeho silách uvést všechny skutečnosti ihned.

Poučení dle ust. § 43 OSŘ v určitých případech soudy nemohou použít, resp. nemohou dle odst. 2 téhož paragrafu podání odmítnout, ač podání neobsahuje všechny náležitosti a účastník tento nedostatek neodstraní. Jedná se o případ, kdy žalobce neoznačí přesně či úplně žalovaného v žalobním návrhu dle ust. § 79 OSŘ. Ač se jedná o vadu podání, nelze spravedlivě požadovat po žalobci, aby ji odstranil pod hrozbou odmítnutí podání, jestliže nedisponuje potřebnými údaji. Jak judikoval Ústavní soud, soudy nemohou odmítnout podání, které neobsahuje přesné označení žalovaného (např. bydliště), pokud žalobce předložil soudu takové údaje, na jejichž základě mohou chybějící údaj zjistit soudy samy.⁸⁶

Z pohledu žalovaného se projednací zásada projeví ihned, jakmile se seznámí s žalobou. Jak bylo uvedeno, žalovaný se účastníkem řízení stává již podáním žaloby, nikoliv tedy až jejím doručením do vlastních rukou. Žalovaný tak má možnost např. nahlédnout do spisu ještě před tím, než mu je žaloba soudem doručena a vyjádřit se ke všem tvrzeným skutečnostem a důkazům. Vyjádření žalovaného musí taktéž splňovat určité náležitosti. Jestliže takové náležitosti nemá, postupuje soud dle ust. § 43 OSŘ obdobně.

⁸⁶ viz náleží Ústavního soudu ze dne 26.3.2009, sp. zn. III. ÚS 1424/07. (JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 24-25 s.)

Pokud se žalovaný s žalobou seznámí až doručením od soudu, bývá mu zpravidla společně s žalobou zaslána tzv. prostá výzva⁸⁷ dle ustanovení § 114a odst. 2 písm. a) OSŘ, aby se k žalobě vyjádřil a navrhl důkazy na svou obranu, popř. aby uvedl, zda uplatnění nárok žalobce uznává. Součástí takové výzvy však nemůže být poučení o tom, že v případě nesplnění se žalovaný vystavuje vydání negativního rozhodnutí. Žalovaný stejně jako žalobce nemusí uvést veškeré rozhodné skutečnosti ani předložit veškeré důkazy na svou obranu ihned, když doplňovat své vyjádření a navrhopvat důkazy může taktéž po celou dobu řízení, avšak s ohledem na jeho koncentraci.⁸⁸

6.4 Řízení o návrhu na vydání směnečného či šekového platebního rozkazu

Zvláštním sporným řízením je řízení o návrhu na vydání směnečného či šekového platebního rozkazu dle ust. § 175 OSŘ. V případě zahájení řízení vydáním platebního či elektronického platebního rozkazu dochází podáním odporu k jeho zrušení a následně probíhá standardní nalézací řízení, v němž mohou žalobce i žalovaný uvádět tvrzení a navrhopvat důkazy na podporu svých tvrzení až do doby koncentrace řízení. V případě zahájení řízení vydáním směnečného či šekového platebního rozkazu však musí žalovaný v případě obrany uvést veškeré rozhodné skutečnosti již v námitkách proti směnečnému či šekovému platebního rozkazu, přičemž k později uvedeným námitkám nemůže soud přihlédnout. Lhůta pro podání námitek činí 15 dnů a nelze ji prodloužit. Jedná se o lhůtu zákonnou. V případě podání námitek nedochází ke zrušení rozkazu. Dochází pouze k odložení nabytí právní moci. Soud nařídí jednání ve věci, při němž se zabývá pouze vznesenými námitkami. Uplynutím lhůty pro podání námitek dochází ke koncentraci řízení a přes to, že v řízení bude nařízeno jednání, nemá žalovaný možnost v řízení před soudem již uvádět žádné nové skutečnosti. Směnečný nebo šekový platební rozkaz je proto nutné doručit

⁸⁷ viz příloha č. 5.

⁸⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 198 s.

žalovanému do vlastních rukou, přičemž náhradní doručení je vyloučeno.⁸⁹ Koncentrace řízení se vztahuje pouze na povinnost tvrzení, nikoliv na povinnost důkazní. Navrhovat důkazy na podporu svých tvrzení má žalovaný možnost až do doby skončení jednání. Zajímavý v této věci je vývoj judikatury týkající se důkazního břemene v případě, kdy žalovaný namítá, že směnku (šek) nepodepsal. Soudy nižších stupňů konstantně rozhodovaly, že v případě této námitky tíží břemeno důkazní žalovaného, který musel prokázat, že podpis není jeho. Následně Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 21.12.2009, sp. zn. 29 Cdo 3478/2007 dospěl závěru, že prokázání pravosti podpisu směnky tíží žalobce, který listinu předkládá a dovolává se svého nároku. Ústavní soud následně usnesením ze dne 14.3.2011, sp. zn. IV. ÚS 3592/10, vyslovil opačný názor, čili že prokázání pravosti podpisu je povinností žalovaného, který podpis sporuje. K (snad) definitivnímu vyřešení tohoto problému došlo přijetím zákona č. 89/2012, občanský zákoník, s účinností od 1.1.2014.⁹⁰ „*Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, nebo proti jejímu dědici nebo proti tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána.*“ Viz ust. § 565 občanského zákoníku. Žalobce tak svou povinnost v tomto směru splní předložením originálu listiny, přičemž je na žalovaném, aby v případě sporování pravosti podpisu své tvrzení prokázal. Účinností občanského zákoníku tak došlo k zakotvení této povinnosti v hmotněprávní rovině.

6.5 Rozhodnutí bez nařízení jednání

Má-li soud za to, že z žalobních tvrzení dostatečně vyplývá nárok žalobce, může vyzvat účastníky⁹¹, aby se vyjádřili, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání⁹², což může vést k rychlosti a hospodárnosti celého řízení. Jestliže

⁸⁹ SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMUĚÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 229-230 s.

⁹⁰ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 568 s.

⁹¹ viz příloha č. 5.

⁹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 196 s.

účastníci s takovým postupem shodně souhlasí nebo se práva na projednání věci vzdali, nemohou následně namítat, že jim bylo odebráno právo být slyšen před soudem. Soud však může rozhodnout spor bez nařízení jednání jen tehdy, byl-li náležitě zjištěn skutkový stav věci na základě účastníky předložených listinných důkazů, jak vyžaduje ust. § 115a OSŘ. Soud nesmí při rozhodování bez nařízení jednání vycházet z jiných, než účastníky předložených důkazů, popř. ze shodných tvrzení účastníků. K prokázání rozhodných skutečností tak soud nemůže provést jiné důkazy dle ustanovení § 120 odst. 2 OSŘ. Současně nesmí dojít k situaci, že soud rozhodne spor na základě nesplnění povinnosti tvrzení nebo povinnosti důkazní jedné ze stran. Dospěje-li soud k závěru, že rozhodné skutečnosti některá strana neuvedla úplně, musí soud vždy nařídit jednání, i když s rozhodnutím bez nařízení jednání účastníci souhlasili, neboť je povinen poučit účastníka o této skutečnosti a vyzvat ho k nápravě.⁹³

6.6 Příprava jednání, poučovací povinnost dle § 114b OSŘ

Občanský soudní řád uvádí, že povinností soudu je připravit jednání tak, aby bylo možné rozhodnout zpravidla při jediném jednání. Způsoby, kterými lze tohoto účelu dosáhnout, jsou uvedeny v ust. 114a, 114b a 114c OSŘ. Disponuje-li bezvadnou žalobou a není třeba vyzývat žalobce k odstranění vad dle ust. § 43 OSŘ, zajistí stanovisko od žalovaného. První možností, jak stanovisko zajistit, je tedy již výše uvedená prostá výzva dle ust. § 114a odst. 2 OSŘ. Jak jsem uvedl, prostou výzvu soud zpravidla zasílá žalovanému společně s žalobou. Dále může soud k prosté výzvě připojit taktéž výzvu, zda účastník souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání.

Jedná-li se však o složitější případ, tzn., vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, může soud zaslat žalovanému místo prosté výzvy dle ust. § 114a OSŘ tzv. kvalifikovanou výzvu dle ust. § 114b OSŘ⁹⁴ a uložit mu povinnost vyjádřit se ve stanovené lhůtě. Zaslat kvalifikovanou výzvu lze také

⁹³ viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.12.2007, sp. zn. 25 Cdo 773/2006.

⁹⁴ viz příloha č. 3.

tehdy, bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem, aniž by musela být splněna podmínka složitosti případu. Na podporu svých tvrzení je žalovaný současně povinen navrhnout důkazy. Součástí kvalifikované výzvy musí být poučení o tom, že nevyjádří-li se žalovaný ve stanovené lhůtě, která činí nejméně 30 dnů od doručení, resp. 30 dnů od uplynutí lhůty pro podání odporu, popř. nesdělí-li soudu závažný důvod, který mu ve vyjádření brání, nastane právní fikce⁹⁵, dle níž žalovaný žalobní nárok uznává. Soud tak následně rozhodne dle ust. § 153a odst. 3 OSŘ rozsudkem pro uznání, aniž by musel nařizovat jednání ve věci.

Ustanovení § 114b odst. 5 OSŘ, dle něhož nastává výše uvedená právní fikce uznání nároku a následně vydání rozsudku pro uznání dle 153a odst. 3 OSŘ, je považováno za poněkud kontroverzní a návrhem na jeho zrušení se již zabýval Ústavní soud. I. senát Ústavního soudu shledal ustanovení § 114b odst. 5 OSŘ ve spojení s § 153a odst. 3 OSŘ v rozporu s ústavním pořádkem ČR a proto podal plénu Ústavního soudu návrh na jejich zrušení. Plénum však nálezem ze dne 31.5.2016, sp. zn. Pl. ÚS 13/15, návrh I. senátu zamítlo, když neshledalo v citovaných ustanoveních žádný rozpor s ústavním pořádkem. Ústavní soud uvedl, že napadená ustanovení jsou zcela v souladu se zásadami sporného řízení, především s „*obecně platnou právní zásadou vigilantibus iura scripta sunt (práva náležejí bdělým), která vyžaduje od účastníka řízení pečlivou úvahu nad tím, v jakém rozsahu a jakým způsobem bude aktivně usilovat v souladu s hmotnými i procesními normami o ochranu svého práva.*“ Dále uvedl, že jistý problém ustanovení § 114b odst. 5 OSŘ spatřuje pouze v nevhodné formulaci zákonodárce, když slovní obrat: „... má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává;...“ je dle názoru Ústavní soudu nepřesný, když evokuje mylnou představu o vyvratitelné domněnce. Podstatou tohoto ustanovení

⁹⁵ O právní fikci se dle judikatury Ústavního soudu jedná proto, že rozsudek pro uznání je vydán, ač žalovaný nárok de facto neuznal. Ústavní soud uvedl, že právní fikce je právně technický postup, pomocí něhož se považuje za existující situace, jež je zjevně v rozporu s realitou a která dovoluje, aby z ní byly vyvozeny odlišné právní důsledky, než ty, které by plynuly z pouhého konstatování faktu. Účelem fikce v právu je posílit právní jistotu. Právní fikce coby nástroj odmítnutí reality právem je nástrojem výjimečným, striktně určeným k naplnění tohoto, jednoho z hlavních ústavních postulátů právního řádu v podmínkách právního státu. Aby mohla právní fikce svůj účel (dosažení právní jistoty) splnit, musí respektovat všechny náležitosti, které s ní zákon spojuje. Nejsou-li všechny právní náležitosti splněny, není soud oprávněn naplnění fikce konstatovat. Viz náleží Ústavního soudu ze dne 3.3.2005, sp. zn. II. ÚS 230/04.

však není to, zda žalovaný nárok skutečně uznal, či nikoliv, ale fakt, že žalovaný nesplnil svou procesní povinnost a ve stanovené lhůtě se nevyjádřil. Problematikou tohoto ustanovení se již zabýval v jednom případě i Evropský soud pro lidská práva (ESLP) v kauze Buryška proti České republice ze dne 6. 5. 2008, č. 33137/04, který taktéž neshledal v daném ustanovení žádný rozpor s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.

Ústavní soud ve svých dalších nálezech uvedl, že vydání rozsudku pro uznání v případě nesplnění povinnosti dle § 114b OSŘ nemusí nastupovat vždy. Jednou z okolností vylučující vydání rozsudku pro uznání je stav, kdy se žalovaný k výzvě soudu vyjádří opožděně, čili není dodržena lhůta pro vyjádření, avšak stane se tak z omluvitelného důvodu.⁹⁶ Stejně tak by soud neměl postupovat dle ust. § 114b odst. 5 OSŘ, jestliže se žalovaný vyjádří, avšak jeho vyjádření obsahuje procesní nedostatky nebo bylo-li soudu odesláno podání neúplné. Vydání rozsudku pro uznání by v takovém případě měla předcházet výzva k odstranění vad podání, popř. k jeho doplnění dle ust. § 43 OSŘ.⁹⁷

K velmi zajímavé situaci dochází ve chvíli, kdy je účastník vyzván k vyjádření dle ust. § 114b OSŘ v rámci doručeného elektronického platebního rozkazu⁹⁸. Ten je v současné době v rámci řízení o žalobách o zaplacení velmi populární, jelikož jeho vydáním může dojít k urychlení celého sporu. Hovoříme o tzv. zkráceném řízení. Jestliže žalovaný nepodá ve stanovené lhůtě odpor, nabývá elektronický platební rozkaz právní moci a má parametry meritorního rozhodnutí. Podá-li však žalovaný včas odpor, elektronický platební rozkaz se automaticky ruší a spor se musí rozhodnout ve standardním sporném řízení. Velmi používaným je pak připojení kvalifikované výzvy dle ust. § 114b OSŘ přímo do elektronického platebního rozkazu. Soud v takovém případě uloží žalovanému povinnost, že v případě podání odporu je povinen zaslat soudu ve stanovené lhůtě své vyjádření k žalobě, neboli odůvodnění svého odporu. Neučiní-i tak, vystavuje se riziku vydání rozsudku pro uznání, o čemž musí být soudem poučen. A právě

⁹⁶ viz náleží Ústavního soudu ze dne 12.09.2016, sp. zn. I. ÚS 3263/13.

⁹⁷ viz např. Nález Ústavního soudu ze dne 01.08.2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15; Nález Ústavního soudu ze dne 19.07.2016, sp. zn. IV. ÚS 842/16.

⁹⁸ viz příloha č. 3.

v takovém případě se nabízí otázka, zda lze považovat takovou výzvu za účinnou a poučení o důsledku nesplnění výzvy za řádné, jestliže žalovaný podá proti elektronickému platebnímu rozkazu odpor, čímž nastává ze zákona jeho zrušení. V tuto chvíli je žalovanému ukládána povinnost vyjádřit se a stejně tak je mu poskytnuto poučení o důsledcích případného nevyjádření v rámci zrušeného rozhodnutí. S problematikou účinnosti takové výzvy a poučení se vypořádala až soudní praxe. Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 4.2.2015, sp. zn. 93 Co 712/2014, uvedl, že včasným odporem nemůže dojít ke zrušení té části elektronického platebního rozkazu, kterou soud ukládá účastníkovi povinnost odpor odůvodnit. Analogicky tak nelze považovat za zrušenou ani tu část, ve které je žalovaný poučován o důsledcích nesplnění uložené povinnosti.

6.7 Přípravné jednání, poučovací povinnost dle § 114c OSŘ

Smyslem výzvy prosté a výzvy kvalifikované je příprava jednání, čili připravit takový stav, aby soud mohl spor rozhodnout zpravidla při jediném jednání (§114a odst. 1 OSŘ), popř. bez nařízení jednání. Nelze-li postupovat dle předchozích možností a nejví-li se to s ohledem na okolnosti případu neúčelným, soud nařídí a provede přípravné jednání dle ustanovení § 114c OSŘ. Rozhodnutí soudu o nařízení přípravného jednání musí být doručeno všem účastníkům i zástupcům do vlastních rukou, jelikož takové rozhodnutí (usnesení) obsahuje poučení o vážných důsledcích, které nastanou v případě neúčasti u jednání. V případě neúčasti žalobce soud řízení zastaví (§ 114c odst. 7 OSŘ), v případě neúčasti žalovaného rozhodne rozsudkem pro uznání (§ 114c odst. 6 OSŘ), pokud se však účastník z jednání řádně neomluví. V případě doručování předvolání k přípravnému jednání je proto vyloučeno náhradní doručení. Účastníkům musí být předvolání s poučením prokazatelně doručeno, a to nejméně 20 dnů předem, aby měli dostatek času na přípravu.

Z hlediska projednací zásady má přípravné jednání ten účinek, že účastníci jsou povinni uvést rozhodné skutečnosti a předložit důkazy zpravidla do skončení přípravného jednání. Výjimku představuje poskytnutí dodatečné lhůty v délce max. 30 dnů k prokázání těchto tvrzení či důkazů, kterou může z důležitých

důvodů účastníkovi soud na jeho žádost poskytnout. Se skončením přípravného jednání, resp. uplynutím poskytnuté lhůty k doplnění, nastává ze zákona koncentrace řízení, čili k později uvedeným skutečnostem či navrženým důkazům soud nemůže přihlížet. O tomto musí být účastníci do skončení přípravného řízení taktéž poučeni, a to dle § 118b odst. 1 OSŘ (viz dále).

6.8 Jednání ve věci samé, poučovací povinnost dle § 15a OSŘ

Jestliže ve věci proběhla příprava jednání nebo přípravné jednání a nebylo dosud vydáno meritorního rozhodnutí, nařídí předseda senátu jednání. Dle ust. § 114a odst. 1 je úkolem předsedy připravit jednání tak, aby bylo možné rozhodnout zpravidla při jediném jednání. Během jednání soud sdělí účastníkům dle ust. § 118 odst. 2 OSŘ, k jakému výsledku přípravné fáze dospěl, čili uvede, jaká tvrzení účastníků považuje za shodná, jaká naopak za sporná a jaké důkazy budou při jednání provedeny a jaké nikoliv. Postup soudu přitom vychází ze zásady volného hodnocení důkazů. Z hlediska projednací zásady má prvé jednání ten význam, že s jeho skončením nastává koncentrace řízení, neproběhlo-li ve věci přípravné jednání. Účastníci tak mají povinnost uvést rozhodná tvrzení a označit důkazy do skončení jednání, popř. do konce poskytnuté dodatečné lhůty, o čemž musí být poučeni jak v předvolání k jednání, tak při jednání samotném.

Důležitým úkonem soudu, který předchází jednání, je výše uvedené předvolání účastníků k jednání.⁹⁹ Dle ust. § 115 OSŘ předvolá předseda senátu účastníky a další potřebné osoby k jednání, a to nejméně 10 dnů přede dnem konání jednání. Předvolání obsahuje kromě informací o jednání, tj. místa a data konání, spisové značky či jména soudce, taktéž poučení dle ust. § 118b OSŘ, kterému se budu věnovat níže. Účastníci nemají povinnost účastnit se jednání, ovšem v případě, že jsou k němu řádně předvoláni a k jednání se nedostaví, může soud věc projednat a rozhodnout bez jejich účasti (§ 101 odst. 3 OSŘ). Předvolání k jednání může obsahovat taktéž poučení dle ust. § 15a OSŘ o možnosti vznést na začátku jednání námitku podjatosti k osobě soudců či přisedících. Není to však

⁹⁹ viz příloha č. 2.

podmínkou, jelikož soud může účastníka o této možnosti poučit až při jednání samotném. Námitku podjatosti účastník může vznést nejpozději při prvním jednání. Nevěděl-li o podjatosti při prvním jednání, tak do 15 dnů ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl. Právo namítat podjatost soudce či přísedících vyplývá ze zásady rovnosti účastníků. Je třeba si však uvědomit, že případné opomenutí poučení neznamená automaticky porušení rovnosti účastníků, tj. porušení práva účastníka na spravedlivý proces. Samotné opomenutí poučení totiž nemůže vypovídat o tom, jestli byl soudce (či přísedící) podjatý či nikoliv. Jestliže tedy účastník bude v rámci opravného prostředku brojit pouze tím, že řízení je postiženo vadou, když nebyl řádně poučen, avšak nebude existovat pochybnost o nepodjatosti soudce, nebude se jednat o porušení práva na spravedlivý proces a takovému argumentu nelze vyhovět.¹⁰⁰

Jednání před soudem je založeno na několika uvedených zásadách, když soud jedná s účastníky přímo, ústně, veřejně a na základě jejich rovného, kontradiktorního postavení. Každý účastník řízení má právo být slyšen před soudem neboli vyjádřit se při jednání k věci, přičemž druhá strana na to může reagovat. Jednání u soudu tak probíhá stylem řízené diskuse, kterou koriguje předseda senátu. První hovoří u jednání žalobce (je-li přítomen), který přednese znění žaloby, popř. pouze sdělí její obsah. Není výjimkou, že se pouze odkáže na písemné vyhotovení žaloby, jelikož s jejím zněním by účastníci již měli být seznámeni. Následně má prostor pro vyjádření strana žalovaná, která uvede svá tvrzení a důkazy na podporu své obrany, popř. může taktéž odkázat na písemné vyhotovení, bylo-li soudu již dříve zasláno. V případě neúčasti některé strany a je-li to potřeba, přednese její vyjádření předseda senátu. Na vyjádření žalovaného může následně reagovat opět žalobce tzv. replikou. Případná další reakce žalovaného na vyjádření žalobce se nazývá duplika.¹⁰¹

¹⁰⁰ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha I. § 1-78g*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 100 s.

¹⁰¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní. 2. aktual. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 171 s.

6.9 Poučovací povinnost dle § 52 OSŘ a § 126 OSŘ

Účastníci mají povinnost svá tvrzení podložit důkazy, na jejichž základě bude moci soud vzít tvrzení účastníků za prokázaná. Jedním z důkazních prostředků použitelných v rámci soudního řízení je výslech svědka. „*Jako svědek může v soudním řízení vystupovat kterákoliv fyzická osoba, která určitou skutečnost svými smysly (nejčastěji zrakem či sluchem) přímo vnímala a je schopna o tom podat soudu zprávu.*“¹⁰² Každý účastník tak může soudu navrhnout, aby byl proveden důkaz ve formě výslechu konkrétního svědka. Jestliže soud dospěje k závěru, že provedení navrženého výslechu připustí, předvolá dotyčnou osobu dle § ust. 51 OSŘ k soudu. Opět platí zásada volného hodnocení důkazu, čili záleží na soudu, zda návrhu účastníka vyhoví a svědka předvolá, či nikoliv. Zamítavé rozhodnutí však musí náležitě odůvodnit. Neučiní-li tak, může dát účastníkovi důvod pro podání opravného prostředku.

Předvoláním vzniká předvolané osobě dle ust. § 126 OSŘ povinnost dostavit se dle instrukcí v předvolání k soudu a vypovídat jako svědek. Předvolaná osoba má však možnost výpověď ze zákonných důvodů odepřít. O této možnosti musí být svědek na počátku výslechu poučen. Zákonným důvodem pro odepření výpovědi je obava, že by výpověď mohla svědkovi nebo osobám jemu blízkým způsobit nebezpečí trestního stíhání. Důvod, v němž svědek spatřuje zmíněnou obavu, nemusí podrobně vysvětlovat, neboť již takovým vysvětlením by se mohl trestnímu stíhání vystavit.¹⁰³ Ač by se předvolaný svědek obával vystavení trestního stíhání a byl tak rozhodnut nevyprávět, není přesto zbaven povinnosti dostavit se na základě předvolání k soudu. Právo odepřít výpověď lze až před soudem, nikoliv např. písemným podáním doručeným soudu. Nedostaví-li se předvolaný bez omluvy k výslechu, může ho předseda senátu nechat předvést Policií ČR dle ust. § 52 odst. 2 OSŘ. O možném předvedení však musí být v předvolání řádně poučen.

¹⁰² WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 239 s.

¹⁰³ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 309 s.

6.10 Poučovací povinnost dle § 40a OSŘ a 116 OSŘ

Dle ust. § 40a OSŘ je předseda senátu povinen poučit osoby zúčastněné na řízení (tj. kromě účastníků či svědků taktéž znalce, přísedící a další osoby) o povinnosti mlčenlivosti, jestliže jsou projednávány utajované informace. Co je utajovanou informací říká zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Dle ust. § 40a odst. 2 OSŘ není poučení potřeba u osob, které disponují platným osvědčením pro příslušný stupeň utajení vydaným dle výše uvedeného zákona č. 412/2005 Sb.¹⁰⁴ O poučení se sepíše protokol, který předseda senátu zašle nejpozději do 30 dnů ode dne poučení zúčastněných osob Národnímu bezpečnostnímu úřadu. O této skutečnosti musí být osoby od soudu taktéž poučeny.¹⁰⁵

S ustanovením § 40a OSŘ úzce souvisí poučení soudu dle ust. § 116 odst. 3 OSŘ. Dle tohoto ustanovení soud může vyloučit veřejnost z jednání, jestliže by bylo ohroženo utajení utajovaných informací dle ust. § 40a. Stejně tak může soud vyloučit veřejnost z důvodu ochrany obchodního tajemství, důležitého zájmu či mravnosti. Vyloučení veřejnosti z důvodu mravnosti se nabízí, jedná-li soud o péči o nezletilé dítě, kdy nezletilé dítě je účastníkem jednání. Institut vyloučení veřejnosti zasahuje do zmíněné ústavě zaručené zásady veřejnosti jednání (viz Zásady civilního procesu). Jestliže tedy soud rozhodne o vyloučení veřejnosti z jednání, má přesto povinnost umožnit veřejnosti přístup do jednací síně alespoň při vyhlášení rozsudku, jelikož ten musí být vždy vyhlášen veřejně.

Soud může přes vyloučení veřejnosti povolit účast jednotlivým osobám, přičemž je však musí poučit o povinnosti mlčenlivosti. V tomto případě musí být osoby legitimovány a uvedeny do protokolu, čímž ztrácí veřejnost svoji anonymitu. O povolení účasti vybraných osob z řad veřejnosti soud vydá usnesení.¹⁰⁶

¹⁰⁴ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha I. § 1-78g*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 290 s.

¹⁰⁵ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 45 s.

¹⁰⁶ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 245 s.

6.11 Dokazování, poučovací povinnost dle § 118a OSŘ, 118b OSŘ a 119a OSŘ

Jak jsem již uvedl, sporné řízení je ovládáno zásadou volného hodnocení důkazů. Účastníci sice mohou s ohledem na projednací zásadu navrhopvat nespočet důkazů k prokázání svých tvrzení, avšak záleží na soudu, které důkazy označí za relevantní pro daný spor a provede je, a které naopak neprovede. Toto moderační oprávnění umožňuje předsedovi senátu vést řízení tak, aby nedocházelo k porušování práva na spravedlivý proces, konkrétně práva na rychlé a účinné rozhodnutí sporu tím, že účastník zavalí soud nespočtem důkazů s úmyslem oddálit vydání rozhodnutí. Soud má tedy možnost důkazy, které považuje za nadbytečné, neprovést. Své rozhodnutí však musí náležitě odůvodnit.¹⁰⁷

Další omezení dokazování vyplývá z koncentrace řízení, kdy účastníci mohou dle ust. § 118b OSŘ uvádět tvrzení a navrhopvat důkazy jen do skončení prvního jednání ve věci (jestliže samozřejmě neproběhlo ve věci přípravné jednání), popř. do uplynutí poskytnuté lhůty. Jak jsem výše uvedl, o této skutečnosti je soud povinen účastníky poučit v předvolání k jednání a následně při jednání samotném. Výjimka nastává v případě, kdy do řízení přistoupil další účastník, nebo došlo k záměně účastníka (viz Procesní subjekty). V takovém případě nastává koncentrace řízení po prvním jednání, které následuje po přistoupení či změně účastníka. Nemusí se tedy jednat o první jednání ve věci. To ovšem platí pouze pro tyto účastníky. O dané skutečnosti soud účastníka taktéž řádně poučí v předvolání k jednání¹⁰⁸. Pokud by tak neučinil, ke koncentraci řízení by vůči tomuto účastníkovi nedošlo.

Jestliže v průběhu jednání vyjde najevo, že účastník neuvedl vše potřebné, vyzve jej soud k doplnění dle ust. § 118a OSŘ¹⁰⁹. V tomto případě občanský soudní řád umožňuje poskytnout účastníkovi dodatečnou lhůtu, jestliže není možné doplnit skutečnosti či důkazy přímo během jednání. Soud zároveň

¹⁰⁷ viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 02.02.2015, sp. zn. IV. ÚS 3252/14.

¹⁰⁸ viz příloha č. 2.

¹⁰⁹ viz příloha č. 1.

účastníka poučí o důsledcích nesplnění uložené povinnosti, tj. o případném neunesení důkazního břemene. Obdobně soud postupuje, má-li za to, že věc lze posoudit po právní stránce jinak, než jak uvádí účastník. V takovém případě však soud může účastníka poučit jen v rozsahu předmětu řízení, jak judikoval dne 22.1.2013 Nejvyšší soud. Ten se pod spisovou značkou 22 Cdo 4072/2011 zabýval dovoláním účastníka, který vyčítal soudům (myšleno soudu I. a soudu II. stupně), že v rámci řízení o určení vlastnictví k nemovité věci z titulu smlouvy nebyl poučen o možnosti domáhat se určení vlastnictví na základě vydržení. Nejvyšší soud k tomuto uvedl, že *„předmět řízení, ve kterém žalobce tvrdí, že je vlastníkem věci na základě smlouvy, není totožný s předmětem řízení, ve kterém se domáhá určení vlastnictví na základě vydržení; tato řízení mají totiž jiný skutkový základ. ... Nelze tedy účastníka poučovat o tom, že žádaného určení by snad bylo možno dosáhnout na jiném právním a skutkovém základě.“* Přijmeme-li tedy názor, že soudy mají dle ust. § 118a OSŘ účastníka poučovat o hmotném právu, představuje rozhodnutí Nejvyššího soudu hranici, kterou by soud při poučení účastníka dle ust. § 118a neměl překročit.

Nepoučí-li soud účastníka dle ust. 118a OSŘ o povinnosti uvést další tvrzení nebo důkazy, představuje absence poučení odvolací důvod dle ust. § 205a odst. 1 písm. d) OSŘ jen v případě, že právě nesplnění této povinnosti zapříčinilo prohru účastníka ve sporu. Je pak na účastníkovi, aby uplatnil rozhodné skutečnosti a důkazy, o jejichž potřebnosti nebyl poučen, v rámci svého odvolání. Dospěje-li odvolací soud v řízení o odvolání k odlišnému právnímu názoru než soud I. stupně, představuje nedostatek poučení dle ust. § 118a OSŘ vadu řízení, jak říká ust. § 213b OSŘ.

Je třeba dodat, že o uvedené poučení se účastník připraví, jestliže se dobrovolně neúčastní jednání, ač k němu byl řádně předvolán, když soud může účastníka dle § 118a OSŘ poučit pouze při jednání.¹¹⁰

Ač byla do občanského soudního řízení zanesena zákonná koncentrace řízení, nadále zůstalo účinným ustanovení § 119a OSŘ. Dle něho předseda senátu

¹¹⁰ viz článek *Jednání v nepřítomnosti účastníka (žalobce) a poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř.* Dostupný online: <http://www.pravniprostor.cz/judikatura/procesni-pravo/jednani-v-nepretimosti-ucastnika-zalobce-a-poucení-podle-ustanoveni-118a-o-s-r>, cit. dne 12.3.2017.

poučí účastníky, že rozhodné skutečnosti jsou povinni uvést a důkazy označit dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí. Dle Jirsy má toto ustanovení již jediný význam, kdy představuje jakousi pojistku soudu pro případ, že by odvolací soud dospěl k závěru, že nebyly splněny podmínky pro předchozí zákonnou koncentraci. Dle mého názoru se však jedná o poněkud zjednodušený pohled na věc. Smyslem § 119a OSŘ je s ohledem na systém neúplné apelace účastníky při jednání poučit, že mají poslední možnost tvrdit a dokazovat a tím ovlivnit výsledek sporu. Jak bylo uvedeno, řízení je již ze zákona zkoncentrováno, ovšem i tak existují výjimky, kdy účastník může přes zákonnou koncentraci uvádět nové skutečnosti či důkazy. Jak říká § 118b odst. 1: *„K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlédnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po přípravném, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést, jakož i ke skutečnostem nebo důkazům, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností podle § 118a odst. 1 až 3.“* Jestliže tedy účastník v mezidobí před vyhlášením rozhodnutí avšak po zákonné koncentraci zjistí nové skutečnosti či důkazy, má možnost je ještě u soudu I. stupně uvést a ovlivnit tak rozhodnutí sporu, jsou-li splněny výše uvedené podmínky. A právě na takové případy se vztahuje poučení dle ust. § 119a. Podíváme-li se na ust. § 205a OSŘ, které stanovuje možné odvolací důvody, je jedním z odvolacích důvodů uplatnění skutečností nebo důkazů, které nebyly uplatněny před soudem I. stupně, jestliže nastaly (vznikly) po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu I. stupně. Pokud by účastník nebyl poučen dle ust. § 119a OSŘ a neuvedl by tyto skutečnosti či důkazy před vyhlášením rozhodnutí, nemohl by je uplatnit v odvolacím řízení, jelikož vznikly před vyhlášením rozhodnutí, avšak po zákonné koncentraci. Proto je dle mého názoru účinnost ust. § 119a OSŘ stále významná. Dalším odvolacím důvodem dle ust. § 205a OSŘ je právě absence tohoto poučení, což jen podtrhuje význam ust. § 119a OSŘ.

Ještě větší význam pak nabývá ust. § 119a OSŘ v tzv. bagatelních sporech, kde zákon nepřipouští opravný prostředek a spor tak rozhoduje soud jedné

instance.¹¹¹ V takových případech by měl soud ještě obezřetněji hodnotit, zda připustí či zamítne účastníkem předložený důkaz po zákonné koncentraci. Účastník totiž nemá následně možnost dovolávat se provedení důkazu u odvolacího soudu.

Naopak ust. § 119a OSŘ nemá žádný význam vůči účastníku, který se neúčastnil jednání, jelikož toto poučení poskytuje soud pouze při jednání před soudem. Jestliže se tedy účastník řízení dobrovolně neúčastnil a bylo možné rozhodnout bez jeho účasti, nemá soud poučovací povinnost dle ust. § 119a.¹¹² Totéž platí v případě, kdy se jednání v řízení nekonalo, tzn., že soud rozhodl bez nařízení jednání.

6.12 Poučovací povinnost dle §153b OSŘ

Jednou z možností soudu, jak ukončit sporné řízení, je postup dle ust. § 153b OSŘ neboli vydání tzv. rozsudku pro zmeškání¹¹³. Ten byl do občanského soudního řádu zaveden novelou z roku 1993 a představuje kontumaci sporu v neprospěch žalovaného. Z tohoto důvodu se taktéž nazývá kontumační rozsudek. Kontumační rozsudek je odrazem hned několika zásad civilního řízení sporného. Jestliže je účastník k jednání řádně předvolán, ale bez omluvy se nedostaví, představuje vydání rozsudku pro zmeškání urychlení celého řízení, což vede k jeho hospodárnosti. Současně vychází ze zásady projednací, kdy soud rozhoduje spor na základě tvrzení účastníků a jimi předložených důkazů. Jestliže tedy žalobce předložil soudu žalobu s rozhodnými skutečnostmi, avšak žalovaný je v řízení zcela pasivní a nejeví zájem o vedení sporu, pokládá soud tvrzení žalobce v žalobě za nesporná, jelikož sporovat jej má svou aktivitou jediné žalovaný. Není proto důvod žalobě nevyhovět. Vydat rozsudek pro zmeškání však

¹¹¹ HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. 70-71 s.

¹¹² viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.5.2006, sp. zn. 29 Odo 462/2005. Dostupné online: http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=12&id_article=242150&csum=43f93297, cit. dne 13.3.2017.

¹¹³ viz příloha č. 6.

nelze vždy, ale pouze za splnění určitých podmínek. Ty lze rozdělit na podmínky formální a materiální.

Formální podmínky jsou stanoveny v ust. § 153b odst. 1 OSŘ, přičemž musí být splněny kumulativně. Žalovanému musí být řádně doručeno předvolání k jednání, a to do vlastních rukou nejméně 10 dnů před jednáním dle ust. § 49 OSŘ. Součástí předvolání musí být poučení účastníka o důsledcích nedostavení se, tzn., že soud musí v předvolání uvést, že jestliže se účastník nedostaví a řádně se z jednání neomluví, vystavuje se riziku vydání rozsudku pro zmeškání. Jestliže se řádně předvolaný a poučený účastník k prvnímu jednání ve věci nedostaví a přítomný žalobce navrhne vydání rozsudku pro zmeškání, může soud návrhu žalobce vyhovět a věc rozsudkem pro zmeškání rozhodnout. Je-li předvoláno více žalovaných a jedná-li se o tzv. nerozlučné společenství účastníků dle ust. § 91 odst. 2 OSŘ, lze vydat rozsudek pro zmeškání jen tehdy, nedostaví-li se všichni předvolaní. Jestliže se jedná o samostatné společenství dle ust. § 91 odst. 1, lze vydat částečný kontumační rozsudek vůči žalovanému, který se nedostavil. Dále se nesmí dle ust. § 153b odst. 3 jednat o věc, v níž nelze uzavřít a schválit smír, nebo má-li takovým rozsudkem dojít ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky. Nelze tedy vydat konstitutivní, ale pouze deklaratorní rozsudek pro zmeškání. Soud návrhu žalobce na vydání rozsudku pro zmeškání může, ale nemusí vyhovět. Tímto jsou splněny pouze formální podmínky pro vydání kontumačního rozsudku dle ust. § 153b odst. 1 OSŘ. Problematikou vydávání rozsudků pro zmeškání se již několikrát zabýval Ústavní soud. Ten shledal sice ustanovení § 153b v souladu s ústavním pořádkem ČR a zamítl tak návrh na jeho zrušení, avšak upozornil, že soud by měl kontumační rozsudek vydat pouze za splnění dalších, materiálních podmínek.¹¹⁴

Potřebu splnění i materiálních podmínek Ústavní soud dovodil ze slovíčka „může“ v poslední větě odst. 1 § 153b, tedy že soud může, ale nemusí rozhodnout rozsudkem pro zmeškání. Dle Ústavního soudu je tím obecným soudům dána diskreční pravomoc, kterou lze v určitých případech zmírnit tvrdost tohoto

¹¹⁴ viz článek „*Institut rozsudku pro zmeškání zůstane zachován*“. Dostupný online: <http://www.usoud.cz/aktualne/institut-rozsudku-pro-zmeskani-zustane-zachovan/>, cit. dne 14.3.2017. Taktéž viz náleží Ústavní soudu ze dne 23.2.2016, sp. zn. IV. ÚS 3143/15.

ustanovení. První materiální podmínka je spatřována v absenci procesní aktivity žalovaného. Ústavní soud uvedl, že obecné soudy nesmí vydat rozsudek pro zmeškání, jestliže se sice žalovaný nedostavil k jednání, avšak v předchozí fázi řízení byl aktivní, tedy např. soudu zaslal své stanovisko k žalobě. Stejně tak nelze kontumační rozsudek vydat, jestliže se žalovaný pouze opozdil, avšak k jednání nakonec dorazil, nebo jestliže jsou soudu známy možné důvody, proč se žalovaný k jednání nedostavil. Těmi důvody mohou být např. živelná pohroma nebo větší množství žalob, kterými je žalovaný od žalobce zavalen, čímž může žalovaný ztrácet přehled o jednotlivých řízeních. Ústavní soud zde hovoří o „šikanózním“ vedení sporů ze strany žalobce. Stejně tak by měl soud zvažovat vydání rozsudku pro zmeškání, jestliže předvolání k jednání bylo žalovanému doručeno fikcí dle ust. § 49 odst. 2 OSŘ. Nepřevzal-li žalovaný předvolání k jednání, nemuselo se tak automaticky stát z důvodu nezájmu žalovaného o spor (např. se žalovaný mohl náhle přestěhovat a nestihl ještě nahlásit změnu adresy). To ovšem neplatí v případě doručování prostřednictvím datových schránek. Stručně řečeno by měl tedy soud využít institutu rozsudku pro zmeškání jen v případě, kdy je zřejmý nezájem žalovaného na soudním řízení.¹¹⁵ Vydat kontumační rozsudek však nelze vždy, nedostaví-li se k jednání žalovaný ani jeho zástupce, který disponuje od účastníka plnou mocí pro celé řízení, a zaslal-li soud předvolání k jednání pouze účastníkovi, ale nikoliv jeho zástupci, ač byl soudu znám.¹¹⁶

Rozsudek pro zmeškání tedy vychází z předpokladu, že účastník nemá na soudním řízení zájem. Z tohoto důvodu není možné podat proti rozsudku pro zmeškání odvolání, resp. lze podat pouze odvolání z důvodů vymezených v ust. § 205b OSŘ, o čemž musí být žalovaný v rozsudku poučen. Odvolacími důvody tak jsou pouze skutečnosti týkající se podmínek řízení dle ust. § 205a odst. 2 písm. a) a skutečnosti nebo důkazy, jimiž se žalovaný snaží prokázat, že nebyly splněny podmínky pro vydání kontumačního rozsudku. O případném

¹¹⁵ viz článek „Rozsudek pro zmeškání ve světle judikatury Ústavního soudu“. Dostupný online: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozsudek-pro-zmeskani-ve-svetle-judikatury-ustavniho-soudu-95165.html>, cit. dne 14.3.2017.

¹¹⁶ viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2000, sp. zn. 20 Cdo 935/2000 (JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 457 s.)

odvolání pak rozhoduje odvolací soud. Žalovaný má však před podáním odvolání ještě jednu možnost, jak zvrátit negativní výsledek sporu, a to navrhnout soudu, který rozsudek vydal, aby ho usnesením zrušil a nařídil ve věci nové jednání. Žalovaný však návrh musí podat nejpozději do dne právní moci rozsudku a podložit ho omluvitelnými důvody, pro něž jednání zmeškal. Žalovaný tak má dvě různé možnosti, jak se kontumačnímu rozsudku bránit. To však nelze chápat tak, že je na žalovaném, kterou cestu zvolí. „*Vztah předpokladů pro vydání rozsudku pro zmeškání, které zkoumá odvolací soud v řízení o odvolání, a omluvitelných důvodů vedoucích ke zrušení kontumačního rozsudku (§ 153b odst. 4) je v zásadě takový, že návrh na zrušení pamatuje na situace, kdy se žalovaný ani nestačí z jednání omluvit, zatímco neomluvitelná může být absence ve smyslu § 153b odst. 1 i tehdy, stačí-li to, avšak soud nevyhodnotí omluvu jako důvodnou...*“¹¹⁷ Jestliže tedy žalovaný nemohl dorazit k jednání z objektivních omluvitelných důvodů, které mu nebyly předem známy (tzn. např. povodeň, náhlé onemocnění; naopak za neočekávaný omluvitelný důvod nelze považovat např. plánovanou návštěvu lékaře), může navrhnout soudu, který rozsudek vydal, jeho zrušení. Zda se jedná skutečně o omluvitelný důvod dle ust. § 153b odst. 4 OSŘ, musí určit soud, který o návrhu žalovaného rozhodne usnesením. Proti usnesení lze podat odvolání, které může podat jak žalovaný (jestliže není návrhu vyhověno), tak žalobce (jestliže naopak soud návrhu vyhová, ale žalobce se domnívá, že se nejednalo o omluvitelný důvod). O odvolání proti usnesení rozhoduje odvolací soud. Pokud zruší kontumační rozsudek, vrací se věc k soudu I. stupně, který nařídí nové jednání ve věci. Jinak potvrdí usnesení o zamítnutí návrhu na zrušení rozsudku. Žalovaný kromě uvedeného návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání může podat ještě klasické odvolání proti rozsudku pro zmeškání dle ust. § 205b OSŘ, a to buď současně s návrhem, nebo po vydání rozhodnutí o návrhu. Musí však zůstat zachována zákonná lhůta pro podání odvolání.¹¹⁸

¹¹⁷ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 463 s.

¹¹⁸ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 463-464 s.

6.13 Závěrečné řeči, poučovací povinnost dle §157 OSŘ a § 169 OSŘ

Dle ust. § 119a odst. 2 OSŘ vyzve předseda senátu účastníky, skončilo-li dokazování, aby shrnuli své návrhy a vyjádřili se k dokazování a ke skutkové a právní stránce věci. Účastníci tak mají možnost pronést závěrečnou řeč, kterou ještě mohou ovlivnit rozhodnutí soudu. Zpravidla vyzve předseda senátu nejprve žalobce a následně žalovaného, i když toto pořadí nemá žádnou oporu v zákoně a není tedy povinnost ho vždy dodržet. Závěrečnou řeč mohou pronést taktéž vedlejší účastníci či státní zástupce, účastní-li se sporu. Účastník tímto podá soudu svůj ucelený pohled na věc, vyjádří se k dokazování. Taktéž je vhodné odkázat na judikaturu, jestliže je účastník přesvědčen, že by věc měla být rozhodnuta obdobně jako jiný již rozhodnutý spor. Závěrem by měl účastník navrhnout, jak by měl soud rozhodnout a proč by tak měl rozhodnout. Zapomenout by účastník neměl na požadavek úhrady nákladů řízení, jestliže mu vznikly a požaduje je od protistrany uhradit.¹¹⁹ Závěrečná řeč je právem účastníka, nikoliv povinností, čili nelze účastníka nutit, aby jej přednesl. Po sdělení závěrečným řečí již soud přistoupí k vyhlášení rozsudku.

Rozsudek však není jediným možným meritorním rozhodnutím sporného řízení. To může mít několik forem. V případě tzv. zkrácených řízení soud rozhoduje vydáním platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu či v případě rozhodování o nároku ze směnky nebo šeku rozhoduje vydáním směnečného, popř. šekového platebního rozkazu. V ostatních věcech však soud rozhoduje dle ust. § 152 OSŘ rozsudkem, jestliže zákon nestanoví, že rozhoduje usnesením.

Dospěje-li tedy soud k závěru, že byl zjištěn skutkový stav věci a že lze ve věci rozhodnout, přistoupí k vyhlášení rozsudku. Jak jsem již uvedl, rozsudek musí být v souladu s Ústavou vyhlášen vždy veřejně. Vyhláší ho předseda senátu, který uvede plné znění výroku rozsudku, odůvodnění rozsudku a poučení dle ust. § 157 odst. 1 OSŘ o opravném prostředku a možnosti výkonu rozhodnutí. Vyhláší-li rozsudek v nepřítomnosti účastníků, stačí uvést pouze výrok.

¹¹⁹ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 278 s.

V rámci poučení předseda senátu sdělí účastníkům, zda lze proti rozsudku podat opravný prostředek, tj. proti rozsudku soudu I. stupně odvolání, nebo zda opravný prostředek podat nelze (v tzv. bagatelních sporech, tj. sporech o zaplacení peněžité částky do 10 000,- Kč). Výše jsem uvedl, že proti rozsudku pro zmeškání lze podat odvolání jen z určitých důvodů¹²⁰. Totéž platí v případě vydání rozsudku pro uznání, o kterém jsem již také hovořil. V případě, že je proti rozsudku přípustné odvolání, předseda senátu účastníkům dále sdělí zákonnou lhůtu k jeho podání a soud, u něhož lze odvolání podat. Dle ust. § 204 OSŘ je lhůta pro podání odvolání 15 dnů, a její běh počíná dnem doručení písemného vyhotovení rozsudku účastníkovi. Odvolání je třeba podat u soudu, který rozsudek vydal. Dle ustálené judikatury je třeba uvést toto poučení co možná nejpřesněji, tzn. neuvádět obecné poučení ve smyslu „odvolání je možné podat k odvolacímu soudu prostřednictvím soudu nalézacího“. Každý účastník by nemusel takovému poučení porozumět, proto je žádoucí, aby poučení bylo co nejdůležitější, tedy aby poučení znělo např. „odvolání je možné podat ke Krajskému soudu v Plzni, a to prostřednictvím Okresního soudu Plzeň – město“.¹²¹ Ohledně opravného prostředku naopak soud nemá povinnost poučovat účastníka o tom, zda je třeba odvolání v zákonné lhůtě 15 dnů odeslat nebo zda musí být v této lhůtě již doručeno soudu. Stejně tak soud nedává poučení o tom, kterým dnem počíná lhůta pro podání odvolání běžet či zda lze lhůtu prodloužit. Takové poučení by bylo v rozporu s ust. § 5 OSŘ, jelikož by tím soud poučoval účastníka o právu hmotném. Závěrem je třeba podotknout, že odvolání je třeba podat u příslušného soudu uvedeného v poučení. Jestliže účastník podá odvolání u nepřislušného soudu, nemusí být zachována odvolací lhůta, jelikož není rozhodné datum podání k nepřislušnému soudu, ale datum předání soudu příslušnému.

Pochybením soudu při poučení, s kterým a priori počítá občanský soudní řád, je nesprávné nebo chybějící poučení o odvolání. Podá-li účastník odvolání po uplynutí patnáctidenní lhůty z důvodu nesprávného poučení soudu, je dle ust. § 204 odst. 2 OSŘ odvolání podáno včas, je-li podáno ve lhůtě stanovené

¹²⁰ viz příloha č. 6

¹²¹ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha IV. § 201-250l*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 30 s.

v poučení. Důsledkem chybného poučení tak bude prodloužení zákonné lhůty k podání odvolání. Stejný důsledek bude mít i absence poučení. V takovém případě lze dle téhož ustanovení podat odvolání dokonce ve lhůtě 3 měsíců od doručení rozhodnutí. Nejvyšší soud pak ve svém rozsudku ze dne 7.10.2009, sp. zn. 21 Cdo 1580/2008, dospěl k závěru, že tříměsíční lhůta pro podání odvolání taktéž připadá účastníku, jestliže mu soud doručí rozhodnutí se správným poučením, tedy s poučením, že proti rozhodnutí lze podat ve lhůtě 15 dnů odvolání, avšak takové rozhodnutí bude chybně vyznačeno doložkou právní moci, ač se bude jednat o rozhodnutí nepravomocné.

Sporné řízení je zpravidla skončeno vydáním rozsudku, avšak jsou případy, kdy soud rozhodne usnesením. Jedná se o případy, kdy soud zastavuje řízení (např. z důvodu zpětvzetí žaloby), odmítá návrh (z důvodu neodstranění vad návrhu) nebo končí-li spor schválením smíru dle ust. § 99 OSŘ. Taktéž soud rozhoduje usnesením, jestliže upravuje podmínky řízení. Na rozdíl od rozsudku zákon nevyžaduje v případě usnesení veřejné vyhlášení.

Mezi náležitosti usnesení patří stejně jako u rozsudku poučení. Soud dle ust. § 169 OSŘ musí poučit účastníka obdobně jako u rozsudku o možnosti podání opravného prostředku a o lhůtě a místě podání. Proti usnesení soudu I. stupně je stejně jako proti rozsudku možné podat odvolání, jestliže to zákon nevyklučuje. Občanský soudní řád výslovně v ust. § 202 uvádí, proti kterým usnesením není odvolání přípustné, přičemž o tomto musí soud účastníka v usnesení poučit.

Zvláštním usnesením je usnesení o schválení smíru¹²² dle ust. § 99 OSŘ. Zvláštností nemyslím formu usnesení, ale jeho význam. Usnesením o schválení smíru totiž dochází ke skončení řízení rozhodnutím sporu. Přesto nelze toto usnesení považovat za meritorní rozhodnutí, když pouze meritorní rozhodnutí nahrazuje.¹²³ Jedná se tedy o výjimku, kdy soud nerozhoduje o meritu věci rozsudkem. Z hlediska vykonatelnosti má však usnesení o schválení smíru stejný význam jako rozsudek. Současně je nutno uvést, že „standardním“ meritorním

¹²² viz příloha č. 8.

¹²³ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2011. 261 s.

rozhodnutím dochází k rozhodnutí o předmětu řízení, tj. o nároku, ve znění žalobního petitu. Ovšem soudem schválený smír účastníků nemusí odpovídat petitu, když lze uzavřít smír jen o části nároku. Ve zbývajícím rozsahu pak soud postupuje, jako by byl vydán částečný rozsudek.¹²⁴

6.14 Poučovací povinnost v případě zastoupení účastníka

Závěrem třeba ještě dodat, že občanský soudní řád upravuje též případy, kdy účastník nemůže nebo nechce samostatně jednat před soudem.

V kapitole první (Procesní subjekty) jsem uvedl, že účastníkem řízení může být pouze fyzická osobě s procesní subjektivitou a procesní způsobilostí. Jestliže fyzická osoba nespĺňuje tyto požadavky, není schopna samostatně jednat před soudem a musí být dle ust. § 22 OSŘ zastoupena zákonným zástupcem nebo opatrovníkem. V takovém případě hovoříme o zákonném zastoupení, popř. o zastoupení na základě soudního rozhodnutí. Druhou možností, která je na rozdíl od té první dobrovolná, je zastoupení smluvní na základě plné moci. Tu může účastník udělit zástupci (obecnému zmocněnci či advokátovi) pro celé řízení, nebo jen pro jeho část (např. k podání žaloby).

Dle ust. § 32 odst. 3 OSŘ, je-li účastník zastoupen, lze splnit poučovací povinnost soudu vůči účastníku i tím, že bude poučení poskytnuto jeho zástupci, nezastupuje-li účastníka jen pro určitý úkon. Takto poskytnuté poučení má stejné důsledky, jako poučení účastníka samotného, což vychází z faktu, že zákonné i smluvní zastoupení je zastoupením přímým, čili zástupce jedná jménem účastníka. Kde jsem tedy hovořil o povinnosti soudu poučit účastníka, lze v těchto případech povinnost splnit poučením zástupce. To neplatí v případech, kdy soud předvolává účastníka k jednání a je potřeba jeho účasti. V takovém případě je soud povinen předvolání společně s poučením o důsledcích nedostavení se k jednání poučit přímo účastníka.

¹²⁴ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2016. 119 s.

7. ZÁVĚR

V úvodu jsem uvedl, že smyslem přijímaných změn občanského soudního řádu bylo mj. urychlení soudního řízení. S posilujícím vlivem projednací zásady ve spojení s uplatněním zákonné koncentrace řízení lze tohoto cíle jistě dosáhnout. Je však otázkou, za jakou cenu. Domnívám se, že při nastavování pravidel sporného řízení, resp. soudních řízení obecně, je třeba najít rovnováhu mezi rychlostí a hospodárností řízení na straně jedné a zajištěním spravedlivého rozhodnutí na straně druhé. Jestliže se misky vah začnou přiklánět k jedné straně, nemůžeme dle mého názoru již hovořit o spravedlivé ochraně soukromých práv a oprávněných zájmů, jak vyžaduje ust. § 1 OSŘ.

Cílem mé práce bylo poukázat na změny občanského soudního řádu v souvislosti s větším významem projednací zásady a s tím spojené rozrůstající se poučovací povinnosti soudu. Větší zapojení účastníků do vedení řízení považuji bezpochyby za přínosné. Soud rozhoduje o jejich právech a povinnostech, a proto by měl brát ohled především na požadavky a názory účastníků. Za zdařilé považuji např. ukotvení ust. § 120 odst. 3 OSŘ, dle něhož soud může vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků. Stejně tak považuji za přínos znovuzavedení kontumačních rozsudků. Soud by neměl žalovaného nutit k aktivitě ve sporu, nemá-li o to zjevný zájem. Celkově tedy považuji za zdařilý postupný „přechod“ od dominance vyšetřovací zásady k uplatnění spíše zásady projednací.

Naopak v čem vidím problém současného občanského soudního řádu, je narůstání tzv. zvláštních poučovacích povinností soudu. Soudce je dle mého názoru tlačěn do situace, kdy má v řízení více povinností než oprávnění a kdy je kladen stále větší důraz na správný procesní postup než na výsledek řízení. Souhlasím s tím, že je třeba zajistit rovné podmínky pro všechny účastníky řízení, ale smyslem vedení sporu není přeci srovnávat jejich postavení ve sporu, ale najít spravedlivé řešení sporu. Domnívám se, že zajištění rovných podmínek by mělo být výsadou dobrého soudce a ne právního předpisu.

Závěrem si ještě dovoluji dodat, že jako paradox mi v tomto směru přijde skutečnost, že díky uvedeným změnám dochází k urychlení řízení před obecnými

soudy, ale současně rapidně roste ústavních stížností spojených s porušením práva na spravedlivý proces. Ústavní soud se tak pomalu ale jistě stává tím, čemu se po celou dobu své existence brání. Tedy další soudní instancí.

RESUMÉ

At the beginning I have stated that the purpose of the adopted changes to the Code of Civil Procedure, are for example speeding up court procedure. With the strengthening influence of the principle to hear in conjunction with the application of concentration principle can certainly achieve that goal. However, the question is, at what price. I believe that when you set up the rules of contentious proceedings or judicial proceedings on one hand, it is necessary to find a balance between speed and efficiency and on the other, management by ensuring a fair decision. If the scales begin to lean towards one side, in my opinion, we can no longer talk about a fair protection of private rights and legitimate interests, as required by the ust. § 1 Code of Civil Procedure.

The aim of my work was to point out the changes to the Code of Civil Procedure in the context of the greater importance of the principle to hear and the related growing duty of the court to instruct. Greater involvement of participants in the conduct of the proceedings, I consider that no doubt for beneficial. The Court rules on their rights and responsibilities, and should therefore take into account in particular the requirements and ideas of the participants. For success I would consider example – (e.g.) anchor § 120 paragraph 1. 3 Code of Civil Procedure, according to which. The court may also take its factual findings for submissions of the same. Likewise, I consider the contribution the reintroduction of default judgments. A court should not compel the defendant to activity in dispute, provided it does not have an obvious interest. Overall, therefore, I consider it a pleasant gradual "transition" from the dominance of investigative policy to the application of the principle to hear.

On the contrary, what I can see the problem of the present Code of Civil Procedure, it is accretion of special duties of the court to instruct. In my opinion, a judge is being pushed into a situation where it has more obligations than in the competencies and when has put increasing emphasis on the correct process than on the outcome of the proceedings. I agree with the need to ensure a level playing field for all parties to the proceedings, but the purpose of the litigation does not yet compare to their position in the dispute, but to find a fair solution

to the dispute. I do believe that ensuring a level playing field should be the privilege of a good judge and not legislation.

In conclusion, the more I would venture to add that as a paradox to me in this direction comes the fact that the changes are to accelerate proceedings before general courts, but at the same time rapidly growing constitutional complaints relating to the violation of the right to a fair trial. The Constitutional Court, so slowly but surely is becoming what it is during the entire period of its existence. Therefore, other judicial instances.

ZDROJE

Knižní literatura

- DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. I. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-107-9.
- HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásad koncentrace řízení a její uplatnění v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2010. ISBN: 978-80-87212-51-6.
- HROMADA, M. *Poučovací povinnost v civilním procesu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-463-6.
- JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha I. § 1-78g občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN: 978-80-7552-078-4.
- JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN: 978-80-7552-034-0.
- JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení, soudcovský komentář. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN: 978-80-7552-271-9.
- JIRSA, Jaromír. *Novinky v civilním řízení soudním*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005. ISBN: 80-86199-86-X.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Moderní civilní proces*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. ISBN: 978-80-210-7601-3.
- MACUR, J., *Zásada projednací v civilním soudním řízení*. Brno: Masarykova univ., 1997. ISBN: 80-210-1628-0.

- SVOBODA, K. *Dokazování*. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009. ISBN: 978-80-7357-414-7.
- SVOBODA, Karel, ŠÍNOVÁ, Renáta, HAMULÁKOVÁ, Klára a kol. *Civilní proces. Obecná část a sporné řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-279-3.
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2011. ISBN: 978-80-7201-842-0.
- WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. První část – řízení nalézací*. 7. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2014. ISBN: 978-80-7201-940-3.
- WIPPLINGEROVÁ, M., ZAHRADNÍKOVÁ, R., SPURNÁ, K. *Zvláštní soudní řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN: 978-80-7478-683-9.
- ZAHRADNÍKOVÁ, Radka et al. *Civilní právo procesní*. 2. aktual. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN: 978-80-7380-571-5.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 17.12.1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97
- Nález Ústavního soudu ze dne 18.6.2002, sp. zn. Pl. ÚS 7/02
- Nález Ústavního soudu ze dne 26.4.2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04
- Nález Ústavního soudu ze dne 28.3.2007, sp. zn. II. ÚS 397/06
- Nález Ústavního soudu ze dne 26.3.2009, sp. zn. III. ÚS 1424/07
- Nález Ústavního soudu ze dne 6.10.2010, sp. zn. Pl. ÚS 39/08
- Nález Ústavního soudu ze dne 2.2.2015, sp. zn. IV. ÚS 3252/14
- Nález Ústavního soudu ze dne 17.2.2015, sp. zn. II. ÚS 1180/14
- Nález Ústavního soudu ze dne 16.2.2016, sp. zn. III. ÚS 1139/15
- Nález Ústavního soudu ze dne 23.2.2016, sp. zn. IV. ÚS 3143/15

- Nález Ústavního soudu ze dne 31.5.2016, sp. zn. Pl. ÚS 13/15
- Nález Ústavního soudu ze dne 19.7.2016, sp. zn. IV. ÚS 842/16
- Nález Ústavního soudu ze dne 1.8.2016, sp. zn. I. ÚS 1024/15
- Nález Ústavního soudu ze dne 6.9.2016, sp. zn. II. ÚS 3383/14
- Nález Ústavního soudu ze dne 12.9.2016, sp. zn. I. ÚS 3263/13
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.5.2006, sp. zn. 29 Odo 462/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.12.2007, sp. zn. 25 Cdo 773/2006
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1244/2008

Právní předpisy

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 89/2012, občanský zákoník
- Sdělení č. 209/1992 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících

Online články

- <https://www.epravo.cz/top/clanky/nalez-us-zastaveni-exekuce-z-jinych-duvodu-dle-268-odst-1-pism-h-osr-napr-pro-zjevnou-nespravedlnost-104716.html>
- http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=12&id_article=253472&csum=b5837f97
- <http://www.pravniprostor.cz/judikatura/procesni-pravo/jednani-v-nepritomnosti-ucastnika-zalobce-a-pouceni-podle-ustanoveni-118a-o-s-r>
- http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=12&id_article=242150&csum=43f93297
- <http://www.usoud.cz/aktualne/institut-rozsudku-pro-zmeskani-zustane-zachovan/>
- <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozsudek-pro-zmeskani-ve-svetle-judikatury-ustavniho-soudu-95165.html>

PŘÍLOHY

Seznam příloh

1. Protokol o jednání před soudem I. stupně (str. 76)
2. Předvolání k jednání před soudem I. stupně (str. 79)
3. Elektronický platební rozkaz (str. 81)
4. Usnesení (výzva soudu k odstranění vad podání) (str. 84)
5. Usnesení (výzva soudu, zda účastníci souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání, výzva žalovanému k vyjádření k žalobě) (str. 86)
6. Rozsudek pro zmeškání (str. 87)
7. Protokol o jednání před soudem I. stupně (str. 90)
8. Usnesení o schválení smíru (str. 92)

PROTOKOL O JEDNÁNÍ
před soudem prvního stupně

Okresní soud v Ústí nad Labem oddělení: 22 C dne: 23. ledna 2017

Věc:

Žalobce: [redacted]
Žalovaní: [redacted]

O zaplacení 140 768,58 Kč s příslušenstvím

Přítomni od soudu:

Samosoudce: JUDr. [redacted]

Protokol vyhotovil podle zvukového záznamu: [redacted]

K jednání se dostavili:

1. žalobce: [redacted] - nikdo, samostatně nepředvolávání
2. zástupce žalobce: JUDr. [redacted] - nikdo, omluven
3. žalovaní: [redacted] - nikdo, nepředvoláván
[redacted] - nikdo, samostatně nepředvolávána
4. zástupce žalovaných: JUDr. [redacted] - osobně, plná moc na čl. 116

Jednání zahájeno v 15:27 hodin.

Zástupce žalované namítá nedostatek věcné příslušnosti zdejšího soudu, domnívá se, že věc by měla být projednávána před Krajským soudem. Místní nepřislusnost zdejšího soudu ani podjatost rozhodujícího soudce žalovaná nenamítá.

Konstatuje se, že vzhledem k rozhodnutí Vrchního soudu o věcné příslušnosti již věc znovu Vrchnímu soudu předkládána nebude.

Konstatuje se, že žalobkyně se z jednání omluvila, o jeho odročení nepožádala.

Na to vyhlášeno

u s n e s e n í :

Jednáno bude v nepřítomnosti žalobkyně a jejího zástupce (§ 101 odst. 3 o.s.ř.).

Zahájeno projednávání věci samé ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou [redacted]

Konstatuje se podstatný obsah žaloby na č. 1. 1-4 a jejich doplnění a částečných zpětvzetí z 24. 11. 2014, 1. 6. 2015 a 1. 11. 2016.

Zástupce žalované odkazuje na písemné vyhotovení vyjádření žalovaných k žalobě na č. 1. 115.

Čte se:

- smlouva o úvěru z 29. 3. 2010
- všeobecné obchodní podmínky banky
- sazebníky banky účinné od 3. 3. 2008, 30. 11. 2010, 1. 1. 2011
- pokladní doklad z 29. 3. 2010
- historický výpis z úvěrového účtu
- listiny označené „Úroky z úvěru“ a „Úroky z prodlení“
- výzva s výstrahou k úhradě dlužné částky na úvěrovém účtu z 11. 8. 2011
- podací arch poštovních zásilek z 11. 8. 2011
- smlouva o postoupení pohledávek z 21. 9. 2016 včetně seznamu postupovaných pohledávek

Zástupce žalované k těmto listinám uvádí, že žalovaní zpochybňují, že by akceptovali povinnosti vyplývající ze všeobecných obchodních podmínek a sazebníku banky a jejich příloh. Dovolávají se ochrany spotřebitele. Namítají také zánik vymáhané pohledávky, žalovaný je v insolvenčním řízení, počínaje červencem 2016 platí žalobci částku 4.631,- Kč měsíčně, insolvenční řízení je vedeno u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod značkou KSUL 85 INS [REDAKCE] u insolvenčního správce lze ověřit, že žalovaný provedl od července 2016 již minimálně sedm splátek. Jinak odkazujeme na své dosavadní námítky. Žádáme, aby soud zohlednil rozsudky Nejvyššího soudu z 24. 3. 2004, sp. zn. 35 Odo 101/2002, ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. 29 Odo 1000/2004, a ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 33 Cdo 1598/2009, jakož i nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11. V případě žalovaného navrhuje přerušeni řízení z důvodu insolvence. Dokument nadepsaný „Všeobecné obchodní podmínky České spořitelny, a.s.“ nepovažujeme za všeobecné obchodní podmínky, ale pouze za obchodní podmínky.

Podle § 118a odst. 1 o.s.ř. soud poučuje žalované, že dosud nebyly tvrzeny skutečnosti odpovídající tomu, že vymáhaná pohledávka je již promlčena, že žalobce není ve věci aktivně legitimován a že žalovaní nejsou ve věci pasivně legitimováni. Není také tvrzeno, v čem konkrétně spočívá rozpor žaloby se spotřebitelskými právy žalované a v čem spočívá šikanózní charakter žaloby a její rozpor s dobrými mravy. Proto soud zástupce žalované vyzývá, aby do doby koncentrace řízení doplnil skutková tvrzení v tomto směru s tím, že nestane-li se tak, může soud dospět k závěru, že žalovaná ve věci neunesla břemeno tvrzení, a rozhodnout v její neprospěch.

Zástupce žalované navrhuje provést důkaz originálem všech listin, jak smlouvy o úvěru, tak i obchodních podmínek a sazebníku, ona smluvní vztah neakceptovala, smlouvu o úvěru ani jiné listiny nepodepsala. S tím souvisí také námitka promlčení, jistina a příslušenství se promlčují samostatně, ze žaloby přitom není zřejmé, na co žalobce započítá plnění poskytovaná žalovaným a z jakého důvodu. Až budou tyto listiny předloženy, vyjádříme se k nim. Příklad jde o rozpor žaloby se spotřebitelskými právy, ujednání spotřebitelské smlouvy porušují předpisy o ochraně spotřebitele, především v úročení, požadovány jsou úroky z

úroků, plnění poskytovaná žalovaným se započítávají nepřehledně, nevíme, na co jsou vlastně započítávána. Šikanózní charakter žaloby a její rozpor s dobrými mravy spočívá ve výši požadovaného příslušenství a v tom, že ze smlouvy nevyplývá způsob rozúčtování měsíčních plateb na jednotlivé složky dluhu. Také sankce a náklady požadované od žalovaných jdou nad rámec zákona. Veškerá plnění ve vztahu k bance šla vždy od žalovaného.

Soud nastiňuje další postup: jednání bude nyní odročeno na další termín, v mezidobí si soud vyžádá od žalobce originál smlouvy o úvěru včetně Všeobecných obchodních podmínek České spořitelny, a.s. a sazebníků. Soud též vyžádá od insolvenčního správce sdělení o výši plateb poskytnutých v rámci oddlužení na majetek žalovaného na předmětnou pohledávku.

Na to vyhlášeno

u s n e s e n í :

Jednání se odročuje na **20. 3. 2017 na 8 hodin dopoledne do jednací síně č. 10** v 1. patře zdejšího soudu za účelem pokračování v důkazním řízení.

Zástupce žalované bere termín odročeného jednání na vědomí a toto stvrzuje svým podpisem na příloze k protokolu z jednání s tím, že k odročenému jednání již nebude písemně předvoláván.

Zástupce žalované uvádí, že nepožaduje poskytnutí lhůty podle § 118b o.s.ř.

Podle § 118b o.s.ř. dáno poučení o tom, že všechny ve věci rozhodné skutečnosti je třeba tvrdit a důkazy k nim označit do skončení tohoto prvního jednání s tím, že skutečnosti později tvrzené a důkazy později označené a lze zohlednit jen za zákonem stanovených výjimek.

Protokol z dnešního jednání bude zaslán na elektronické adresy [redacted] a [redacted].

Jednání skončeno v 16:00 hodin.

Zapisovatelka:.....

Samosoudce:.....

(adresát)

PŘEDVOLÁNÍ

Ve věci

žalobkyně: [redacted], a.s., IČ: [redacted], sídlem [redacted]
140 28, Praha 4 - Míchle
zastoupená advokátem JUDr. [redacted] [redacted] sídlem
[redacted], 14000 Praha

proti
žalovanému: [redacted] narozený dne [redacted]

o: o zaplacení 76 438,28 Kč s příslušenstvím (úvěr)

se nařizuje jednání

na den **24. 9. 2014 v 14:00 hod.**

u Okresního soudu Plzeň - město do jednací síně č. 15 (přízemí B).

K tomuto jednání jste předvolán jako zástupce účastníka řízení a předvolání současně platí pro Vámi zastupovaného účastníka řízení. Nedostavíte-li se a ani včas nepožádáte z důležitého důvodu o odročení jednání a nedostaví-li se a ani včas z důležitého důvodu nepožádá o odročení jednání Vámi zastupovaný účastník (o důvodnosti žádosti o odročení jednání rozhoduje soud), může soud věc projednat a rozhodnout ve Vaší nepřítomnosti a v nepřítomnosti Vámi zastupovaného účastníka řízení.

V projednávané věci lze uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení tohoto jednání, v případě, že došlo k přistoupení dalšího účastníka nebo záměně účastníka, do skončení prvního jednání, které bylo nařízeno po přistoupení nebo záměně účastníka a které se ve věci konalo. Z důležitých důvodů Vám soud může na Vaši žádost poskytnout lhůtu k doplnění tvrzení o skutečnostech rozhodujících pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností.

K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlédnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést, jakož i ke skutečnostem nebo důkazům, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností předsedou senátu v průběhu jednání podle § 118a odst. 1 až 3 o.s.ř.

K jednání s sebou přinesete toto předvolání a svůj občanský průkaz, popřípadě jiný průkaz totožnosti. Jste-li advokátem nebo notářem, jste povinen mít u sebe průkaz advokáta nebo notáře. Nejste-li advokátem nebo notářem a jste-li zaměstnan, oznamte svému

zaměstnavateli, že jste předvolán. Máte právo, aby Vám zaměstnavatel poskytl na dobu účasti při jednání soudu pracovní volno bez náhrady mzdy.

V případě, že jste osobou s omezenou schopností pohybu, orientace či komunikace, dovoluujeme si Vás požádat o sdělení této skutečnosti (např. telefonicky, e-mailem, datovou schránkou, atd.) ve lhůtě 3 dnů ode dne doručení tohoto předvolání. Důvodem námi požadovaného sdělení je zajištění vyššího komfortu zdravotně handicapovaným osobám (např. zajištění bezbariérové jednací síně či sdělení našeho soudu o možnostech pohybu po budově soudu).

V Plzni dne 4. září 2014

Mgr.
samosoudce

Za správnost:

Poučení:

Předvolání k jednání soud doručuje pouze zástupci (zástupkyni) účastníka řízení (§ 50b odst. 1 o. s. ř.). Je proto na zástupci, aby účastníka řízení o nařízeném jednání informoval. Dostaví-li se účastník řízení k nařízenému jednání, je povinen mít u sebe svůj občanský průkaz, popřípadě jiný průkaz totožnosti.

Jako zástupce účastníka řízení máte právo se vyjádřit k osobám soudců a předsedících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. Rozvrh práce každého soudu je veřejně přístupný; každý má právo do něho u soudu nahlédnout a učinit si z něj výpisy nebo opisy.

Náklady, které účastníkům nebo jejich zástupcům v řízení vzniknou, zejména hotové výdaje (včetně soudního poplatku), ušlý výdělek, náklady důkazů a odměna za zastupování advokátem nebo notářem, patří do nákladů řízení Vámi zastupovaného účastníka. O náhradě nákladů řízení rozhodne soud v rozhodnutí, kterým se u něj řízení končí.

Budete-li žádat náhradu ušlého výdělku, místního přepravného a jízdného, postupujte podle poučení níže uvedeného. Náhrada ušlého výdělku a místního přepravného nenáleží zástupci účastníka, který je advokátem nebo notářem.

- I. Jste-li v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů řízení náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu, nechte si na tomto předvolání potvrdit průměrný hodinový výdělek.

Potvrzení zaměstnavatele

Potvrzuji, že předvolaný JUDr. má průměrný hrubý hodinový výdělek ve výši Kč. Jeho pracovní doba v den předvolání je od do včetně neplacené přestávky na jídlo a oddech v trvání minut na pracovišti v Předvolaný je pojištěncem zdravotní pojišťovny: kód a bude / nebude za něj odvedeno za den účasti u soudu zdravotní pojištění alespoň z minimálního vyměřovacího základu ve smyslu § 3 odst. 5 zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Bylo mu poskytnuto volno bez náhrady mzdy.

V dne

.....
razítko zaměstnavatele a podpis oprávněné osoby

- II. Jste-li výdělečně činný jinak než v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a budete-li žádat v rámci náhrady nákladů řízení náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u soudu, předložte poslední pravomocný platební výměr orgánu vykonávajícího správu daně, jež předchází dni, za který budete náhradu ušlého výdělku požadovat.

ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

Okresní soud v Ústí nad Orlicí se sídlem Husova 975, 56217, Ústí nad Orlicí, rozhodl vyšší soudní úředníci [REDAKCE]

ve věci

žalobce: [REDAKCE], se sídlem [REDAKCE], 14028, Praha 4,
IČ [REDAKCE], sp. zn. [REDAKCE]

zastoupeného: JUDr. [REDAKCE], advokát, [REDAKCE], 14000, Praha 4,
IČ [REDAKCE], sp. zn. [REDAKCE]

proti

žalovanému: [REDAKCE] nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], Ústí
nad Orlicí

o zaplacení částky 10 193,99 Kč s příslušenstvím

t a k t o :

I. Soud **ukládá** žalovanému, aby do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu

zaplatil žalobci

částku ve výši **10 193,99 Kč**

s kapitalizovaným úrokem ve výši **1 263,56 Kč**

s kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši **275,22 Kč**

n e b o

aby podal proti tomuto elektronickému platebnímu rozkazu do 15 dnů ode dne jeho doručení u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí **odpor**.

II. Žalovaný, který podal odpor, je povinen se ve lhůtě 30 dnů ode dne uplynutí lhůty k podání odporu proti elektronickému platebnímu rozkazu písemně v listinné nebo v elektronické podobě vyjádřit ve věci samé k žalobě, která mu byla doručena spolu s elektronickým platebním rozkazem.

Strana 1/3

Toto rozhodnutí obsahuje specifický identifikátor, na základě kterého je možno na internetových stránkách www.justice.cz v aplikaci infoDokument ověřit jeho autenticitu a získat elektronický originál rozhodnutí včetně informace o nabytí právní moci. Stránka také umožňuje podání odporu proti elektronickému platebnímu rozkazu.

Ve vyjádření je žalovaný povinen uvést, zda nárok uplatněný v žalobě uznává, popřípadě zda nárok uznává jen zčásti nebo co do základu. Uzná-li nárok, rozhodne soud na tomto základě o věci samé (o její části nebo o jejím základu) rozsudkem pro uznání (§ 153a odst. 1 o. s. ř.).

Jestliže žalovaný nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, je povinen ve vyjádření vylicit rozhodující skutečnosti o věci samé, na nichž staví svoji obranu proti žalobě, a označit důkazy k prokázání svých tvrzení. K vyjádření musí připojit listiny, na něž se ve svém vyjádření odvolává.

Pokud vyjádření není podáno v elektronické podobě (např. prostřednictvím datové schránky nebo aplikace ePodatelny), je třeba jej předložit soudu v počtu **2 vyhotovení**.

Nemůže-li žalovaný podat ve stanovené lhůtě vyjádření ve věci samé, je povinen před uplynutím stanovené lhůty sdělit soudu, jaký vážný důvod mu v tom brání. Na výzvu soudu je povinen tvrzený vážný důvod prokázat.

Podá-li žalovaný proti elektronickému platebnímu rozkazu včas odpor, a jestliže se bez vážného důvodu ve věci samé včas písemně **nevyjádří** a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, bude mít soud za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává. Soud proto ve věci samé rozhodne rozsudkem pro uznání (§ 153a odst. 3 o. s. ř.).

Podá-li žalovaný proti elektronickému platebnímu rozkazu včas odpor a nebudou-li splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání, soud k projednání a rozhodnutí věci nařídí jednání.

III. Soud **ukládá** žalovanému, aby do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu **zaplatil** žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **2 252,- Kč** k rukám právního zástupce.

Poučení: Včas podaným odporem se elektronický platební rozkaz zruší v plném rozsahu. Opožděně podaný odpor nebo odpor podaný tím, kdo k němu není oprávněn, soud usnesením odmítne.

Elektronický platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor nebo proti němuž byl podaný odpor soudem odmítnut, má účinky pravomocného rozsudku.

Proti výroku, kterým bylo žalovanému uloženo, aby se ve věci samé písemně vyjádřil, není odvolání přípustné.

Proti výroku, kterým bylo žalovanému uloženo, aby se ve věci samé písemně vyjádřil, je možné podat námitky do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu k Okresnímu soudu v Ústí nad Orlicí, Husova 975, 56217, Ústí nad Orlicí.

Proti výroku o náhradě nákladů řízení je možné podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu k Okresnímu soudu v Ústí nad Orlicí, Husova 975, 56217, Ústí nad Orlicí. O odvolání bude rozhodovat Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací.

Nesplní-li povinný dobrovolně povinnosti uložené mu tímto elektronickým platebním rozkazem, může se oprávněný domáhat nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

V Ústí nad Orlicí dne 6. srpna 2014

vyšší soudní úřednice

Strana 3/3

Toto rozhodnutí obsahuje specifický identifikátor, na základě kterého je možno na internetových stránkách www.justice.cz v aplikaci infoDokument ověřit jeho autenticitu a získat elektronický originál rozhodnutí včetně informace o nabytí právní moci. Stránka také umožňuje podání odporu proti elektronickému platebnímu rozkazu.

Příloha č. 4

Na všech podáních v této věci:
Jednací číslo: 35 C 276/2015-18

U S N E S E N Í

Městský soud v Brně rozhodl asistentkou soudce Mgr. [REDAKCE] v právní věci

žalobce: [REDAKCE], IČ: [REDAKCE], [REDAKCE] Praha 4
zastoupeného: JUDr. [REDAKCE], advokát, [REDAKCE] Praha 4
proti
žalované: [REDAKCE] nar. [REDAKCE], [REDAKCE] Brno

o 8.045,44 Kč s přísl.

t a k t o :

I. Podání doručené zdejšímu soudu dne 29.4.2014, které je podle svého obsahu žalobou, neobsahuje všechny náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“). V žalobě nejsou uvedeny rozhodující skutečnosti, z nichž by bez pochybností vyplývalo, na základě čeho (jaké právní skutečnosti) žalobce požaduje po žalovaném zaplacení předmětné částky. Soud proto žalobce vyzývá k opravě a doplnění žaloby.

II. Žalobu opravte a doplňte následujícím způsobem:

- 1) jaká byla dohoda o výši splátek
- 2) jaká byla dohoda o splatnosti splátek
- 3) jaká byla dohoda o výši úroku
- 4) pokud splátky kromě úvěru a úroku obsahují i jiné položky (např. pojištění úvěru apod.), uveďte které a v jaké výši
- 5) pokud čerpal žalovaný úvěr použitím kreditní nebo jiné karty, uveďte kdy tato byla žalovanému doručena nebo kdy ji převzal
- 6) kdy, jaké splátky žalovaná věřiteli zaplatila a v jaké výši
- 7) na jaké konkrétní pohledávky byly tyto splátky započteny
- 8) jaké konkrétní splátky žalovaná nezaplatila
- 9) zda byla mezi žalovaným a věřitelem uzavřena dohoda o možnosti odstoupení od smlouvy
 - a) jaký byl její obsah, zejména v jakých případech mohl věřitel od smlouvy odstoupit
 - b) z jakého konkrétního důvodu věřitel od smlouvy odstoupil
 - c) kdy bylo žalovanému doručeno odstoupení od smlouvy
- 10) jak žalobce dospěl k výši žalované jistiny
- 11) jak žalobce dospěl k výši požadovaných kapitalizovaných úroků z prodlení
 - a) z jaké konkrétní částky byly úroky vypočteny
 - b) za jaké konkrétní období byly úroky vypočteny
 - c) kolik činila jejich výše (%)

Označte důkazy ke shora uvedeným tvrzením.

Požadované soudu sdělte a listiny předložte soudu ve 2 vyhotoveních ve lhůtě do 30 dnů od doručení tohoto usnesení.

Nebude-li přes výzvu podání ve stanovené lhůtě doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud podání odmítne (§ 43 odst.2 o.s.ř.).

Vylíčení rozhodujících skutečností nelze nahrazovat odkazem na listiny založené ve spise. Takový způsob vylíčení rozhodujících skutkových tvrzení je nedostačující. Všechna skutková tvrzení je třeba srozumitelně uvést do žaloby.

V případě odkazu na ujednání ve smlouvě nebo obchodních podmínkách je třeba vždy uvést konkrétní článek, odstavec nebo bod smlouvy nebo obchodních podmínek.

O d ů v o d n ě n í :

Dle § 43 odst. 1 o. s. ř. soud vyzve usnesením účastníka, aby bylo opraveno nebo doplněno podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité. K opravě nebo doplnění podání určí lhůtu a účastníka poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést.

Není-li přes výzvu soudu podání řádně opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna. O těchto následcích musí být účastník poučen.

Poučení : Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné.

Městský soud v Brně
dne 28. prosince 2015

Mgr. v.r.
asistentka soudce

Za správnost vyhotovení: DiS.

U S N E S E N Í

Městský soud v Brně rozhodl předsedkyní senátu Mgr. [REDAKCE] jako samosoudkyní v právní věci

žalobce (žalobkyně): [REDAKCE], IČ: [REDAKCE], [REDAKCE] 140 28,
Praha 4 - Michle
JUDr. [REDAKCE], advokát, [REDAKCE] 140 00, Praha
4

proti
žalovanému: [REDAKCE], nar. [REDAKCE], [REDAKCE] 602 00, Brno

o 8.045,44 Kč s přísl. - úvěr

t a k t o :

I. Soud vyzývá účastníky řízení, aby se ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení vyjádřili, zda souhlasí s tím, aby ve věci bylo soudem rozhodnuto bez nařízení jednání.

Nevyjádří-li se ve stanovené lhůtě, bude soud předpokládat, že s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí.

II. Soud vyzývá žalovanou, aby se ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení písemně vyjádřila k žalobě, která je připojena

Ve vyjádření je povinna zejména:

- uvést, zda nárok uplatněný v žalobě uznává, popřípadě v jakém rozsahu
- vylíčit rozhodné skutečnosti ve věci
- označit důkazy k prokázání tvrzených skutečností

K vyjádření je třeba připojit listiny, na něž se vyjádření odvolává.

Vyjádření je třeba předložit soudu ve 2 vyhotoveních.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení není odvolání přípustné.

Městský soud v Brně
dne 22. dubna 2016

Mgr. [REDAKCE], v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: [REDAKCE] DiS.

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. ~~XXXXXXXXXXXX~~ ve věci žalobce ~~XXXXXXXXXXXX~~ ~~XXXXXXXXXXXX~~ s.r.o., IČ: ~~XXXXXXXXXX~~, se sídlem ~~XXXXXXXXXXXX~~, Praha 4, zastoupeného JUDr. ~~XXXXXXXXXXXX~~ ~~XXXXXXXXXXXX~~, advokátem se sídlem ~~XXXXXXXXXXXX~~, Praha 4 proti žalovanému ~~XXXXXXXXXXXX~~ ~~XXXXXXXXXXXX~~, nar. ~~XXXXXXXXXX~~, bytem ~~XXXXXXXXXX~~, Brno, o zaplacení částky 9.340,78 Kč s přísl., rozsudkem pro zmeškání

t a k t o :

I. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 9.340,78 Kč s kapitalizovaným úrokem ve výši 758,16 Kč a s kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 303 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 11.290 Kč k rukám jeho právního zástupce do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhal po žalovaném zaplacení částky 9.340,78 Kč s úroky z prodlení z titulu smlouvy o úvěru, kterou spolu dne 16. 12. 2009 účastníci řízení uzavřeli. Na základě uvedené smlouvy byl žalovanému poskytnut úvěrový rámec až do výše 10.000 Kč, který mohl žalovaný čerpat prostřednictvím kreditní karty. Žalovaný čerpal v období od 19. 1. 2011 do

11. 3. 2012 částku 19.023,40 Kč. Žalovaný se zavázal splácet čerpaný úvěr. Žalovaný povinnost splácet úvěr neplnil, a proto žalobce přistoupil dopisem ze dne 13. 7. 2013 k okamžitému sesplatnění celé dlužné částky, která k 28. 3. 2014 činila 9.340,78 Kč.

Žalovaný se k žalobě vyjádřil tak, že nárok neuznal, na dlužnou částku provedl několik dílčích plateb. Rovněž namítal vyšší odměny za právní zastoupení.

Žalovanému bylo doručeno předvolání k prvému jednání ve věci více než deset dnů přede dnem jeho konání, přičemž byl upozorněn, že pokud se k němu bez důvodné a včasné omluvy nedostaví, může být vynesena rozsudek pro zmeškání. Žalovaný se přesto bez omluvy k prvému jednání ve věci nedostavil a svou neúčast neomluvil.

Žalobce, který se dostavil, navrhl vydání rozsudku pro zmeškání.

Protože byly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, soud podle ust. § 153b odst. 1 o. s. ř. vynesl rozsudek pro zmeškání, kterým žalobě zcela vyhověl, přičemž tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, vzal za nesporná. Věc právně posoudil podle § 497 a násl. obchodního zákoníku a pokud jde o příslušenství pohledávky, podle § 369 odst. 1 obchodního zákoníku ve spojení s ust. § 2 vládního nařízení č. 142/1994 Sb., v aktuálním znění.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalobce byl ve věci plně úspěšný, má proto právo na náhradu nákladů řízení. Soud mu proto přiznal náhradu nákladů řízení, které představuje soudní poplatek ve výši 400 Kč a náklady právního zastoupení. Náklady právního zastoupení jsou představovány sazbou mimosmluvní odměny dle § 7 bodu 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., v platném znění, ve výši 1.500 Kč za 1 úkon právní služby, celkem za 5 úkonů právní služby (příprava a převzetí, předžalobní upomínka, podání žaloby, vyjádření k odporu žalovaného a účast u jednání dne 22. 8. 2016) ve výši 7.500 Kč, dále náhrada hotových výdajů po 300 Kč za 5 úkonů právní služby podle § 13 a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhl. č. 177/96 Sb., v platném znění a 21 % DPH z částky 9.000 Kč, tj. 1.890 Kč. Celkem tak soud přiznal žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 11.290 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné.

Odvolání lze podat pouze pro vady spočívající v tom, že nebyly splněny podmínky řízení, rozhodoval věcně nepřislušný soud prvního stupně, rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce (přisedící) nebo soud prvního stupně byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, případně že existují skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro zmeškání, a to do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím soudu zdejšího.

Do právní moci rozsudku pro zmeškání může žalovaná strana podat návrh na jeho zrušení, pokud zmeškala první jednání z omluvitelných důvodů, a to ke zdejšímu soudu.

Proti výroku o nákladech řízení a o lhůtě k plnění lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím soudu zdejšího.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat soudního výkonu rozhodnutí.

Městský soud v Brně
dne 22. srpna 2016

Mgr. ~~████████████████████~~ v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení: ~~████████████████~~

**PROTOKOL O JEDNÁNÍ
před soudem prvního stupně**

Městský soud v Brně odd. 31 C

dne: 22.08.2016

Přítomní od soudu:

Předseda senátu (samosoudce): Mgr. [REDAKCE]
Přisedící:

Zapisovatel: [REDAKCE]

Věc:

Žalobce (žalobkyně): [REDAKCE]

Žalovaný(á): [REDAKCE]

o 9.340,78 Kč s přísl. - úvěr

Jednání zahájeno v 13:00 hodin

K jednání se dostavili:

1. žalobce (žalobkyně): [REDAKCE]

2. zástupce žalobce (žalobkyně): JUDr. [REDAKCE] – nikdo, v subst. subst. plná moc:
Mgr. [REDAKCE] – osobně, totožnost 20.8.2016, čl. 29
ověřena podle průkazu ČAK č. [REDAKCE]

3. žalovaný(á): [REDAKCE] – nikdo, doručeno fikcí dne 13.6.2016

4. zástupce žalovaného (žalované): [REDAKCE] plná moc ze dne:

Soudkyně poučuje přítomného o možnosti vznést námitku podjatosti soudkyně a místní nepříslušnosti soudu, přítomný sděluje, že tyto námitky nevznáší.

Jednání zahájeno označením projednávané věci.

PZ ŽB zcela odkazuje na písemné vyhotovení žaloby jako na čl. 1-4, nad rámec ničeho nedodává a navrhuje soudu, aby vydal rozsudek pro zmeškání, jsou-li proto splněny zákonem předvídané náležitosti.

Nato vyhlášeno

usnesení:

Dokazování v žalobě označenými důkazy prováděno nebude.

Dáno odůvodnění, poučení o odvolání.

Účastníci poučení podle § 119a odst. 1, 2 o.s.ř. a 205a o.s.ř., k tomuto přítomní sdělují, že nebudou uvádět nová skutková tvrzení a nebudou navrhnout provedení dalších důkazů.

Závěrem PZ ŽB uvádí, že žádá soud, aby žalobě v celém rozsahu bylo vyhověno s tím, že žádá též zaplatit náhradu nákladů řízení, jejíž písemné vyčíslení krátkou cestou soudu předkládá.

Nato vyhlášen

rozsudek pro zmeškání:

I. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 9.340,78 Kč s kapitalizovaným úrokem ve výši 758,16 Kč a s kapitalizovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 303 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení, jejíž výše bude vyčíslena v písemném vyhotovení rozsudku k rukám jeho právního zástupce do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Rozsudek vyhlášen, odůvodněn, dáno poučení o odvolání.

Hlasitě diktováno, schváleno, skončeno 13:15 hod.

U S N E S E N Í

Okresní soud v Přerově rozhodl samosoudkyně Mgr. [REDAKCE] ve věci žalobce [REDAKCE] IČ: [REDAKCE], se sídlem Praha 4, [REDAKCE], zastoupeného JUDr. [REDAKCE], advokátem se sídlem Praha 4, [REDAKCE], proti žalovanému [REDAKCE], nar. [REDAKCE], Přerov III – Lověšice, [REDAKCE], o zaplacení 61.360 Kč s příslušenstvím,

t a k t o :

Soud schvaluje smír účastníků následujícího znění:

- „I. Žalovaný se zavazuje zaplatit žalobci částku 87.434 Kč v pravidelných měsíčních splátkách po 3.000 Kč měsíčně se splatností vždy k 20. dni příslušného kalendářního měsíce, počínaje měsícem následujícím po měsíci, v němž usnesení o schválení smíru nabude právní moci, až do úplného zaplacení, pod ztrátou výhody splátek.
- II. Žalovaný se zavazuje zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 27.139,60 Kč v pravidelných měsíčních splátkách po 1.000 Kč měsíčně se splatností vždy k 20. dni příslušného kalendářního měsíce, počínaje měsícem následujícím po měsíci, v němž usnesení o schválení smíru nabude právní moci, až do úplného zaplacení, pod ztrátou výhody splátek, k rukám JUDr. [REDAKCE] advokáta.“

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se podanou žalobou domáhal po žalovaném zaplacení částky 61.630 Kč spolu úrokem ve výši 26.074 Kč. Svůj nárok odůvodnil tím, že předchůdce žalobce [REDAKCE] s žalovaným uzavřel dne 1.4.2008 smlouvu o úvěru, na základě které mu poskytl dne 3.4.2008 částku 75.000 Kč. Tu se zavázal žalovaný uhradit spolu s úrokem z prodlení, poplatkem za vedení účtu 60 Kč měsíčně a pojištěním 78 Kč měsíčně v 60 měsíčních splátkách po 2.342 Kč počínaje dnem 10.5.2008. Takto byl sjednán celkový úrok 57.240 Kč. Celkem měl žalovaný vrátit předchůdci žalobci částku 140.520 Kč. Pro případ prodlení s hrazením splátek byla sjednána smluvní pokuta 20% z dlužné částky, minimálně 100 Kč, za upomínku poplatek 350 Kč. Žalovaný hradil splátky do konce roku 2009, dostal se do prodlení se splátkou za měsíc leden, únor a březen 2010. Proto předchůdce žalobce v souladu se smluvním ujednáním podáním ke dni 12.5.2010 od smlouvy odstoupil a požadoval uhrazení zůstatku dlužné částky. Částka 61.360 Kč sestává z dlužné jistiny 57.044

Kč (po započtení plateb žalovaného ve výši 17.956 Kč), poplatků za správu úvěru 5x 60 Kč a za pojištění 5x 78 Kč za měsíce prosinec 2009 až duben 2010, poplatků za upomínky zaslané v měsících leden až květen 2010 5x 350 Kč a smluvní pokuty 4x 469 Kč účtované žalovanému za prodlení v měsících leden až duben 2010. Na úrok sjednaný ve výši 57.240 Kč bylo z plateb žalovaného započteno 31.166 Kč, k úhradě zůstává 26.074 Kč. Dne 10.12.2010 žalovaný svůj dluh písemně uznal.

Žalovaný se vyjádřil tak, že uznání dluhu podepsal pod nátlakem a výhrůžkami, že pojistné je žádáno nedůvodně, neboť zřejmě nebyl pojištěn, protože mu žalobce nebyl schopen sdělit, u jaké společnosti k pojištění došlo. Dále tvrdil, že dle nařízení České národní banky nesmí celkové RPSN překročit 18 procent, a že úrok činí 90% dlužné jistiny. Namítl rovněž promlčení pohledávky. Dále tvrdil, že jím uhrazené částky měly být přednostně započítány na jistinu.

Při jednání konaném dne 25.7.2014 navrhli účastníci schválení smíru shora uvedeného znění.

Podle § 99 odst. 1 občanského soudního řádu připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem. Podle druhého odstavce tohoto ustanovení soud rozhodne o tom, zda smír schvaluje. Neschválí jej, je-li v rozporu s právními předpisy. Podle odst. 3 citovaného ustanovení má schválený smír účinky pravomocného rozsudku.

Soud provedl dokazování v rozsahu nezbytném pro posouzení možnosti schválení smíru. Na základě takto provedeného dokazování a ze shodných tvrzení účastníků dospěl k následujícím skutkovým zjištěním. Právní předchůdce žalobce a žalovaný uzavřeli dne 1.4.2008 smlouvu o úvěru, na jejímž základě žalobce jakožto věřitel poskytl žalovanému finanční prostředky ve výši 75.000 Kč, které se žalovaný zavázal uhradit v 60 pravidelných měsíčních splátkách po 2.342 Kč, počínaje měsíce květen 2008, zahrnujících kromě úroku rovněž poplatek za správu úvěru 300 Kč a za pojištění 78 Kč, celkem tak měl uhradit 140.520 Kč, z čehož částku 57.240 Kč představuje úrok. Úrok tak představuje 28,15% ročně. Žalovaný hradil sjednané splátky do konce roku 2009, následně se dostal do prodlení, proto předchůdce žalobce v souladu se smluvním ujednáním ke dni 12.5.2010 od smlouvy odstoupil a požadoval úhradu celé dlužné částky. Po započtení plateb zaúčtovaných ve prospěch účtu žalovaného zůstalo neuhrazeno na splátkách splatných do odstoupení do smlouvy včetně poplatku za správu účtu a pojištění (5 splátek) 11.710 Kč, a na splátkách po odstoupení bez poplatků, tedy na jistinu a sjednaný úrok (35 splátek) 77.140 Kč. Žalovanému byl předepsán poplatek za 5 upomínek v měsících leden až květen 2010 celkem ve výši 1.750 Kč a smluvní pokuta za prodlení s úhradou celkem 1.876 Kč. Celkem tedy s dalším neuhrazeným poplatkem 92.554 Kč. Ohledně této částky podepsal žalovaný uznání dluhu. Na danou částku žalobce započtl dále 5.120 Kč, dlužná částka činí 87.434 Kč. Jiné platby na příslušnou pohledávku žalovaný neprovedl.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu soud dospěl k závěru, že účastníky uzavřený smír je možné schválit, neboť je v souladu s právními předpisy, zejména § 497 a následujícími obchodního zákoníku účinného do 31.12.2013, upravujícími smlouvou o úvěru, jakožto obchodní závazek, u něž tudíž promlčecí doba činí 4 roky. Tedy bez ohledu na okolnosti a platnost uznání závazku ze strany žalovaného jeho závazek vůči žalobci není promlčen. Pokud jde o výši úroků v přepočtu 28,15% ročně, se zohledněním uzavření smlouvy se splátkami na 5 let, tato není v rozporu ani se zákonem, ani s dobrými mravy. Konečně lze dodat, že i pokud by nedošlo k odstoupení od smlouvy, pak by již v současné

době byl splatný celý zůstatek jistiny i sjednaných úroků, neboť uběhla doba 60 měsíců, po které měl být úvěr splácen.

S ohledem na uvedené skutečnosti soud účastníky shodně navržený smír schválil, a to včetně úhrady ve splátkách a vypořádání nákladů řízení, které účastníci učinili součástí schváleného smíru a které odpovídají zaplacenému soudnímu poplatku (při zohlednění jeho částečného vrácení) a nákladům právního zastoupení. Soud proto o nich samostatně nerozhodoval.

Pokud jde o splátky, soud dodává, že první splátka bude splatná do 20. dne měsíce následujícího po měsíci, v němž bude rozhodnutí doručeno účastníkům, tedy např. dojde-li k doručení v měsíci červenec, je první splátka splatná do 20. srpna 2014. Pro případ, že splátky nebudou hrazeny řádně a včas, byla dohodnuta a stanovena ztráta výhody splátek, znamenající, že nebude-li některá splátka uhrazena řádně a včas, může žalobce požadovat úhradu celé dlužné částky najednou.

Pouze pro úplnost soud doplňuje, že na danou věc byly aplikovány právní předpisy účinné do 31.12.2013, neboť dle přechodných ustanovení občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., účinného od 1.1.2014, se právní poměry vzniklé přede dnem nabytí jeho účinnosti, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona řídí dosavadními právními předpisy.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné (§ 202 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu). Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku. Rozsudkem však může soud zrušit usnesení o schválení smíru, je-li smír podle hmotného práva neplatný. Návrh lze podat do tří let od právní moci usnesení o schválení smíru.

Nesplní-li povinný dobrovolně povinnost uloženou mu tímto rozhodnutím, může ji oprávněný vymáhat návrhem na soudní výkon rozhodnutí.

V Přerově dne 25. července 2014

Mgr. , v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 11.08.2014 a vykonatelnosti dne 21.09.2014.
Připojení doložky provedl/a dne 11.09.2014.

